

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 1/2013

DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
1/2013

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja kommodori
Aulis Minkkinen 0299 530102

Toimituspäällikkö
Aki Aunala 0299 530119

Kieliasiantuntija
Sara Hännikäinen

Arkistonhoitaja
Päivi Vestola

Sotilaspastori
Janne Aalto

Majuri
Tommi Lappalainen

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Perinneyhdistys
Esko Vaahtolampi

Taitto
Tiina Kokkonen

Kannen kuva
Puolustusvoimat & Teemu Liiri

Takakannen ilmoitus
Toni Tilsala

Painopaikka
Juvenes Print Oy 2012

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

- 3 Pääkirjoitus**
Päätoimittaja, hallintojohtaja Aulis Minkkinen
- 4 Näkymiä**
Rehtori, kenraalimajuri Vesa Tynkkynen
- 6 Sekakalaa**
Aulis Minkkinen
- 10 Zen-tilasta räjähtävyyteen**
Marke Hietapakka & Inka Venho
- 16 Sotilasprofessorit haastattelussa 2-3/3**
Pasi Kesseli, Jari Rantapelkonen & Aki Aunala
- 22 No kun kerran käsketään**
Janne Aalto & Hannu Ahtinen
- 26 Hoitoa, hoivaa ja pakkopaitaa**
Juha T. Laine
- 30 Lyhyesti**
- 32 Lippueamiraali Veijo Taipalus uudeksi rehtoriksi**
- 34 Vain muutaman kirjan tähden**
Aki Aunala
- 40 Historian unohtamat, arkiston muistamat**
Katja Jokinen & Sofia Ukkonen
- 44 Muistelmia korkeakoulun alkutaipaleelta**
Antero Karvinen & Hannu Saarnilahti
- 47 Historiikin kuvakeräys**
- 48 Sulautuva opetus haastaa opettajan ja oppilaan**
Mari Ukkonen
- 52 Perinnepalsta**
Esko Vaahtolampi
- 56 Suomen ryhdikkäin yliopisto**

PÄÄKIRJOITUS

RUHTINAALLISESTI PALKITTU

Tapasin asemalla jonkun minulle tuntemattoman. Tämä hymyisä lajitoveri oli avoin, ystävällinen ja lämminhenkinen. Hänellä oli valo silmissään ja rauha sielussaan. Kävi kummastuttamaan, miten hän voi olla noin onnekkaan oloinen. Tarkistin, mutta hän ei ollut siltainsinööri Jaatinen, ei lottovoittaja, eikä hyvin toimeentuleva eläkeläinenkään, vaan kertoi ihan tavallisella palkkatyöllä elantonsa hankkivan. Kävin siis tenttaamaan, koska uhri vaikutti sekä kiireettömältä että uskottavalta – siis epäilyttävältä.

Ensin tenttasin palkkoista ja palkkioista. Eivät kuulemma olleet erityisen häävit, mutta sittenkin asialliset ja perustuivat oikeudenmukaisen arvioon. Bonareista ei ollut tietoaakaan ja tulospalkkiotkin oli

työnantaja turhana hömppänä poistanut jo vuosia sitten. Ylitöilläkään ei kuulemma hymyä levitetty, sillä jos niitä ylipäätään oli, ne kävivät todella työstä. Hän tuntui kuitenkin palkkaansa tyytyväiseltä. Epäilin bluffia, ja kyselin varovaisesti, josko onnellisuuden taustalta paljastuisi jotakin mammonaa hurmahenkisempää. Ei kuulemma ollut, vaan ihan tavallista arkea tai konsulenttikielellä sanottuna ”työn imua”, väitti tämä onnellinen ihminen.

Ilmeisesti vaikutin liian hämmästyneeltä, koska hän selitti lisää. Ensimmäiseksi hän kertoi työpaikastaan, jossa on kuulemma reilu meininki. Jokainen tietää, mitä muut häneltä odottavat, ja jokainen hoitaa oman leiviskänsä. Jos ei jossakin vaiheessa itse pysty, kaverit jeesaavat. Työ on mielekästä ja sen arvostus ihan sellaisenaan on hyvin palkitsevaa. Pomot eivät hänen duunipaikassaan turhista lässytä, mutta katsovat tarkasti, että hommat hoituvat yhteisen strategian suunnassa. Lisäksi pomot kertovat jo kuukausia etukäteen muutoksista, joita tietty nykymaailmassa tulee, ja huolehtivat siitä, että pyöräilytermein sanottuna yläketjun kireys on sopivan vaihteleva. Työt saa tehdä omalla tyyllillään, mieleisessään järjestyksessä.

Cooleinta on kuulemma se, että duunien järjelliseen tekemiseen voi ihan oikeasti vaikuttaa omilla esityksillään – heidän firmassaan sitä sanotaan laatujärjestelmäksi. Työaikakin on joustava. Sitten vielä tämä kiusallisen onnellinen ihminen kertoi, että kokee olevansa luottamuksen arvoinen. Sanoi sen olevan parasta palkitsemista, mitä hänen monipolviselle uralleen on osunut kohdalle – sen lisäksi, että sana ”kiitos” kuuluu hänen pomonsa perusfraseologiaan.

Minua vaivasi ankarasti: olla nyt onnellinen, vaikka saa vain tehdä töitä. Eikö muuta? No, olihan siellä paljon muutakin palkitsevaa. Oli itsensä kehittämisen ja uralla etenemisen mahdollisuuksia, hyvää työsuhteturvaa, toimivaa työterveydenhuoltoa, oli hyvin järjestetty ja edullinen työpaikkaruokailu, kaikenlaista työhyvinvointiin kuuluvaa toimintaa, tukiverkostoja, pitkät ja hyvin soviteltavissa olevat lomat, mahdollisuus vaihtaa lomarahoja vapaaseen ja mikä ihmeellisintä, tämän onnellisen ihmisen työnantaja huolehtii vielä työntekijänsä hyvinvoinnista niin paljon, että hän saa harrastaa työkykyä ylläpitävää liikuntaa ihan palkan kera – vieläpä työnantajansa järjestämällä in-kvisitiovitkuttimilla!

Juna lähti. Onneksi ehdin onnitella tätä ruhtinaallisesti palkittua, onnellista ihmistä erinomaisesta valinnasta, mutta en pahasu ehtinyt kysyä, missä tuo ruhtinaallisesti palkitseva työpaikka on. Jos saatte asiasta vihiä, niin kertokaa minullekin. *Vaihdan sitten alaa.*

Päätoimittaja **Aulis Minkkinen**

STRATEGINEN TARINA

Yhteiskunnassamme on tullut tavaksi liittää sana strategia aina sellaisiin asiayhteyksiin, joiden erityistä painoarvoa halutaan korostaa. Strategia-sanan käyttö on jokapäiväistynyt ja sen käsitteellinen sisältö on hämärtynyt. Tämän seurauksena yhden strategia on toisen toimintasuunnitelma.

Maanpuolustuskorkeakoulun ensimmäinen strategia valmistui vuonna 2006. Strategia uudistettiin vuonna 2010 ja päivitettiin syksyllä 2012. Seuraavan kerran asiakirjaan jouduttaneen palamaan puolustusvoimauudistuksen ollessa loppusuoralla vuoden 2014 kuluessa, jotta päivitetty versio on käytössä vuonna 2015.

Kokemus on osoittanut, että Maanpuolustuskorkeakoulun kokoisen toimijan muutossykli on noin kolme vuotta. Tämä tarkoittaa sitä, että joka kolmas vuosi on muuttuvan toimintaympäristön ja korkeakoulun omien kehittämistarpeiden seurauksena tarkasteltava ”korkeakoululaivan” kursia ja tehtävä tarvittavat piirukorjaukset. Tämä ei luonnollisestikaan tarkoita sitä, etteikö suuntaa tarvittaessa säädettäisi ”välivuosina”.

Vuoden 2010 strategia sisälsi kaksi isoa ajatusta. Toimintaa pyrittiin ohjaamaan siten, että niin tutkimuksessa kuin opetuksessa keskityttäisiin entistä selkeämmin osaamisemme ja toimintamme ydinalueille. Tämän lisäksi haluttiin keskittää kaikki korkeakoulun Helsingin ydinkeskustassa ja Tuusulan alueella olevat toimijat Santahaminaan yhdelle kampukselle.

Keskittymisen ja keskittämisen perusajatuksena oli hakea noin 30 henkilötyövuoden kohdentamisvara eläköitymisten ja henkilöstön vaihtuvuuden kautta vuoteen 2015 mennessä. Vapautuvat henkilötyövuodet oli tarkoitus kohdentaa opetukseen ja tutkimukseen, korkeakoulun päätehtävien suuntaan.

Keskittämiseen liittyi suuri riski, koska perusajatuksen toteutuminen edellytti suurehkon uu-

disrakennuksen saamista Santahaminaan. Saaren kasarmialueelta ei ollut osoittaa sopivia tiloja, ja uudisrakennuksen saaminen näytti erittäin hankalalta haasteelta. Koska rakennushankkeen taloudellinen järkevyys oli perusteltavissa, eteni hanke haluttuun lopputulokseen.

Taktiikan opettajan vanha perussääntö opiskelijoille kuuluu seuraavasti: ”Hyvästikin suunnitelmasta toteutuu vain puolet ja toinen puoli joudutaan soveltamaan vallitsevan tilanteen mukaisesti”. Korkeakoulun strategian toteuttaminen on osittain noudattanut edellä kuvattua kaavaa – todennäköisesti myös jatkossa.

Keskittyminen ydinalueisiin on korkeakoulun omissa käsissä. Esimerkiksi uudisrakennus nousee vuoden 2015 alkuun mennessä. Vapautuvien henkilöstöresurssien kohdentamisessa opetukseen ja tutkimukseen ei kuitenkaan päästy haluttuun lopputulokseen, sillä puolustusvoimauudistuksen henkilöstösäästöt söivät suunnitellun kehittämisresurssin. Vaikka tavoitteet saavutetaan pääosin, on tosiasia, että hahmoteltu kehittämisstrategia muuttui sopeuttamisstrategiaksi. Suunniteltu kehittämisaskel jää lyhyemmäksi, ja keskitymme taakaamaan toiminnan nykytilanteen korkean tason.

Sopeuttamiseen liittyvät toimet on kirjattu syksyllä 2012 hyväksytyyn strategiaan. Toimintamme kehittyy uudessa keskitetyssä mallissa, ja kehitymme toiminnan laadun parantamisen kautta ilman uusia resursseja. Vuoteen 2015 mennessä edessämme on oikeastaan kaksi isoa ”peruskuorman” ylittävää tehtävää. Ensinnäkin toiminnot on keskitettävä Santahaminaan ja luotava uudet toimintatapamallit. Toiseksi koko tutkintorakenteen oppisisältöjen tarkastaminen on saatettava loppuun.

Edessä olevat seuraavat vuodet ovat muutoksen aikaa. Toivotan kaikille hyvää alkanutta vuotta 2013!

Kenraalimajuri **Vesa Tynkkynen**

TEKSTI: Aulis Minkkinen, KUVAT: Jarno Riipinen

STRATEGIAN 2015 KATEKISMUS

Jostakin syystä tämä maailmanjärjestys tuntuu kulkevan niin, että oikein viisaat sanat tehdään aina aivan liian viisaiksi, jotta niitä ei voisi tavallinen kansalainen ymmärtää. Siksi jo muinoin piti tekemän katekismus, joka selitti myös rahvaalle, *mitä se on*. Maanpuolustuskorkeakoulun viisaat sanat on taas päivitetty, ja on syytä kertoa, mitä se on.

Tässä artikkelissa on siis siteerattu lihavoidulla tekstillä Maanpuolustuskorkeakoulun (myöh. MPKK) strategian 2015 strategisia tavoitteita ja tehty niille huonosti sensuroitua ruumiinavausta by me.

Strateginen tavoite 1: Tutkimus palvelee entistä korostuneemmin puolustusjärjestelmän tarpeita ja opetusta. KKA:n auditoinnissa 2011 tutkimuksen laadunvarmistukselle saatu arvio ”alkava” nostetaan seuraavassa auditoinnissa 2017 tasolle ”kehittyvä”

Mitä se on: se on pirullisen vaativaa, monen rintaman sota, jossa tarvitaan tällä kerralla myös aitoa sotaonnea. Puolustusvoimauudistuksessa MPKK:n tutkimusresursseja kupataan ihan huolella, enkä tunne tieteellistä näyttöä sille, että vereltään ylikupattu orgaani olisi ihan virkeimmillään vastaamaan raivoisiin fyysisen suorituskyvyn haasteisiin, vaikka voikin hetkellisesti luulla puolitajuttoman olonsa suorastaan auvoisaksi.

Strateginen tavoite 2: Opetus perustuu poikkeus- ja normaaliolojen tarpeisiin

Mitä se on: se on valpasta pääasiakkaiden kuulemista, jossa ei ole sanan sijaa omaehtoiselle hörhöilylle. Pääasiakkaiden (puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos) luottamus on mielestäni kyllä jo saavutettu, mutta se on ansaittava uudestaan ihan joka päivä. MPKK:n uusi rooli koko upseerikoulutuksen kokonaisuudesta vastaavana johtoportaanana antaa tämän tehtävän hoitamiseen erinomaisen mandaatin, kunhan sitä ei hölynpölistetä priorisoimalla pääasiakkaiden tarpeen kannalta turhanpäiväisiä oppimisvaatimuksia. *Katse kiekoon, lapa jäähän ja lätty maaliin!*

Empiirinen koe strategian ajantasaisuuden vaikutuksesta lukijan valppauteen. Vasemmalla m/2006, keskellä m/2010, oikealla m/2012.

Strateginen tavoite 3: Sotatieteellisiä tutkintoja ja täydennyskoulutusta kehitetään

Mitä se on: paattia ei tule isommin keikuttaa, mutta kyllä sitä saa ja pitää vielä virittää taloudellisemmin kulkevaksi. Sotatieteiden lisensiaattejakin aletaan leipoa, kun enemmän oppineiden tarve ylittää jatkuvasti tohtorituotannon.

Täydennyskoulutuksen osalta kilkattavat kylläkin hälytyskellot: onko joku tuuppaamassa MPKK:lle sellaista toiveiden tynnyriä, jonne jatkossa voi mikä tahansa puolustusvoimien toimiala viskata omat toiveensa ja perustellusti odottaa sen versomista uljaaksi täydennyskoulutustapahtumaksi? *No go – ei riitä henkilöstö, eikä riitä neliöt – eikä tule kuvitella, että MPKK voi hoidella täydennyskoulutustehtäviään vuoden 2015 tilanteessa missään muualla kuin verkossa tai Santahaminassa.*

Strateginen tavoite 4: Resurssien riittävyys varmistetaan 1) tutkinto-opetuksessa, 2) painopistealojen tutkimuksessa ja mahdollisuuksien mukaan 3) muissa toiminnoissa

Mitä se on: nyt ollaan hurskaiden strategisten toivesanojen ytimessä. Tehtäessä MPKK:n henkilöstökoonpanoa vuodelle 2015 pyrittiin turvaamaan opetuksen ja tutkimuksen resurssit. Silti oli pakko ottaa turpaan niin, että opettaja/opiskelija -suhdeluku heikkenee sekä bruttona että varsinkin nettona. Netolla tarkoitan erityisesti sitä, kun MPKK:sta on toistuvasti yli 10 henkilötyövuoden verran upseereja itse opiskelemassa, niin heidän korvaamisensa syö käytännössä kaiken henkilöstövoimavarojen johtamisen pelivaran.

Faktaksi jää, että opetuksestakin on pakko tinkiä, tutkimuksessa on pakko panostaa ulkopuoliseen rahoitukseen ja kaiken muun on *sopeuduttava* – mitä se sitten tarkoittaakin. *Eli nollalinjaa pukkaa, puhutaanpa miten yleviä tahansa.*

Strateginen tavoite 5: Laadunvarmistusjärjestelmän kehittämistä jatketaan siten, että se on osa jokapäiväistä toimintaa

Mitä se on: sitäpä sen on oltava – jokapäiväistä. Siis sitä, että pannaan kaikki panokset hyvään ideointiin, sen tulosten nopeaan toteutukseen ja vähimmäistetään kaikenlainen kyseleminen ja raportointi välttämättömälle minimitasolle. Näinä päivinä paras mahdollinen tulos syntyy tekemällä jotakin paljon paremmin, mutta vähemmällä vaivalla. Hyvä tulos syntyy tekemällä jotakin paljon paremmin, mutta samalla vaivalla. Tulos on hylätty, jos jotakin on tehtävä enemmän saavuttaakseen saman kuin nyt. *Kirkon kiroukseen joutakoon hän, joka keksii uusia vitsauksia ilman erittäin pätevää syytä!*

Strateginen tavoite 6: Kansainvälinen toiminta suunnataan palvelemaan opetuksen ja tutkimuksen ydinalueita

Mitä se on: tässäpä varsinainen haaste: MPKK:n riemullisena tehtävänä on vuosittain tempoilla ottavana osapuolena prosessissa, jossa varsinkin kansainvälisen kurssitoiminnan intressit ovat jokseenkin tapauskohtaisia ja himmeitä. Prosessiin on saatava ennustettavissa oleva tolkkua, joka ei voi perustua tapauskohtaisiin ahaa-elämyksiin. *No money – no honey, sanoisi kielillä puhuja.*

Oma kansainvälinen toimintakin kaipaa priorisointia, sillä kaikkea emme halua, moneenkaan emme ehdi ja lopuistakin on valittava tärkeimmät. Tuoreesta Förvarshögskolan-sopparista pidetään kuitenkin huolta, sillä on MPKK:n etu saada kymmenen päätoimista tohtoriopiskelijaa ydinalueidemme ääreen.

Strateginen tavoite 7: MPKK terävöittää yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan

Mitä se on: asiantuntijuutta on tietty viilattava sellaiseksi, että kaikki tämän linnunradan asiantuntijaorganisaatiot ja tiedotusvälineet kysyvät ensin MPKK:lta ja sitten vasta muilta. Tämä tarkoittaa muuten myös sitä, että MPKK:n asiantuntijat ovat todellakin käytettävissä, eivätkä lymyä tutkijakammionsa pimeydessä puhelin suljettuna ja sähköpostiaan vältellen. *Me olemme yhteiskunnallisesti valpas palvelulaitos, yst. pyyd. saad. huom. myös asianosaisille...*

Julkaisutoiminnan uudistus jatkuu niin, että mennään entistä kriittisempään ja keskitetym-
pään julkaisupolitiikkaan. Kaikkea tekstiä, mitä saa aikaiseksi yli kolmenkymmenen liuskan ver-
ran, ei ole tarpeen painaa, sillä verkossa julkaiseminen on jo keksitty.

8: Erityistavoitteista

Edellä kuvattujen strategisten tavoitteiden lisäksi ”faceliftattuun” hengenilmaisuun kirjattiin eräitä tuloksikkaita- tai toimialakohtaisia tavoitteita.

Olemme seuranneet hyvin kriittisesti puolustusvoimien yhteisen oman ja ulkoistetun tietohallinnon palvelutuotannon kehitystä ja aiomme arvioida strategiakaudella itte sen suunnan, mihin panokset on syytä panna. Meillä ei enää ole yksinkertaisesti varaa sietää laatutasoa, joka sallii keskeisimmille tietojärjestelmillemme ”luvan” olla kyykyssä tasalta, puolelta ja sillä välillä. On pakko tehdä olennaisia muutoksia, jotta tietohallinnon palveluilla voidaan turvata päätehtävien toteutuksen laatu. *Tiimalasi ei ole MPKK:n jumaloima joukko-osastotunnus.*

Aloitamme kirjastotoimintojen uudelleenjärjestelyt tavoitteena uusi sotatieteellinen keskuskirjasto ja oppimiskeskus uudessa monitoimitalossa. Se saa luvan olla vaatimattomasti Suomen paras – ei vain avautuessaan, vaan myös muutaman vuoden päässä siitä. Muutokset kirjaston toiminnassa tarkoittavat esimerkiksi kurssikirjaston osalta evakkoreissua, mutta evakosta on moni muukin selvinnyt tolkuissaan takaisin.

Sotamuseo on ajautumassa Suomen ja sen puolustusvoimien satavuotisjuhliin kunnossa, joka voi olla varauksin sallittu enintään poikamiesboksissaan ennenaikaisia tupaantuliaisia viettävälle keskenkasvuiselle kollille. Joka paikka renottaa, joten vieraiden on syytä pitää hienovaraiset katseensa vain siellä, mihin isäntä toivoo katseen kohdistuvan. Silti on vaarana, että juuri väärä paskaputki vuotaa ja joudutaan perperin pesuun anteeksipyyntöjen kera.

Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit on tarkoitus pitää jatkossakin sen verran hyvin, että palautteen keskiarvo ylittää Pohjois-Korean johdon saamat lukemat.

Esikunnan osalta luvassa on vain hiipuvia resursseja, eli pyrimme viilaamaan palvelumallia etuvoittoisesti kohti ulkoisia palvelurakenteita mallia 2015. *Siis kai sen voi sanoa niinkin, että artisti maksaa – ja tekee myös työt itse, jos jotakin haluaa.*

Lopuksi:

Neuvostoaikoina kysyttiin, mikä on ilmestyksen ja ihmeen välinen ero. Radio Jerevanin mukaan ilmestys oli se, jos Jeesus ilmestyi politbyroohon ja ratkaisi neukkulan toiminnalliset ongelmat. Ihme oli se, jos politbyroo ratkaisi ongelmat itse.

Mielestäni emme ole vielä ihan noin fataalien rinnastusten äärellä, mutta nyt liippaa jo likeltä!

Aulis Minkkinen
politbyroon jäsen

ZEN

-tilasta räjähtävyyteen

TEKSTI: Marke Hietapakka & Inka Venho KUVAT: Jarno Riipinen

*Maanpuolustuskorkeakoulussa työskentelee liikunnanohjaaja **Marke Hietapakka**. Hänen päätehtävänä on ryhmäliikunnan suunnittelu ja ohjaus kaikille henkilöstöryhmille. Lisäksi hän johtaa fyysisen työkyvyn testejä, osallistuu kadettien opetukseen, antaa henkilökohtaista ravintoneuvontaa, hallinnoi Maanpuolustuskorkeakoulun liikuntaresurssien käyttöä sekä osallistuu liikuntapaikkojen kunnostamiseen ja kehittämiseen. Voidaan siis puhua todellisesta supernaisesta.*

Marke on opiskellut Lahden ammattikorkeakoulun Liikunnan laitoksella liikunnanohjaajan tutkinnon. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa Vantaan kaupungilla ja yksityisyrittäjänä liikunnan alalla. Hän opiskelee työn ohessa liikuntajohtamisen maisterin tutkintoa Vierumäellä Haaga-Heliassa, josta hänen on tarkoitus valmistua jouluuun 2012 mennessä.

Maanpuolustuskorkeakoulun liikuntapäällikön, kapteeni Juha Kokon mielestä Marken rekrytoinnilla on ollut erittäin myönteinen vaikutus erityisesti Santahaminassa työskentelevien henkilöstöryhmien fyysiseen työkykyyn ja terveyteen. Marken osaamista ja ammattitaitoa on hyödynnetty opetuksessa ja tutkimuksessa. Liikunnallinen monipuolisuus on hänen vahvuusalueensa. Marke on tuonut myös naisellista näkemystä ja asiantuntemusta miesvaltaiseen Fyysisen kasvatuksen ryhmään.

Liikunnanohjaajasta on moneksi

Maanpuolustuskorkeakoulun tilat tarjoavat kattavasti monipuolisia vaihtoehtoja liikunnalle ja kunnon ylläpitämiselle. Esimerkiksi Santahaminan kampusalueella olevat liikuntatilat tarjoavat mahdollisuuden uimiseen, saliharjoitteluun, tatamilla kamppailuun, spinning-salissa sisäpyöräilyyn, liikuntasalissa pelaamiseen ja jumppaamiseen, pururadalla sauvakävelmiseen, juoksemiseen ja hiihtämiseen, esterataharjoitteluun sekä juoksuradalla ja urheilukentällä treenaamiseen. Viikoittain henkilökunnallamme on kolmesta viiteen eri vaihtoehtoa ohjatusta liikuntatapahtumasta. Esimerkiksi

vuoden 2012 viikolla 50 tarjolla oli naisten kuntosalivuoro, keppijumppaa, kahvakuulaharjoittelua ja uintitekniikkakoulu.

Marke on mukana monessa, joten liikunnanohjaajan viikko on vauhdikas. Työpäiviin mahtuu monenlaisia tapahtumia erilaisten ihmisten kanssa. Nyt kaikilla lukijoilla on mahdollisuus päästä kurkistamaan energisen ohjaajan tyypilliseen työviikkoon. Tällainen oli työviikko vuoden 2012 lokakuussa.

Maanantai

Viikon ensimmäinen työpäivä alkoi kello 8.00 uintitekniikkakoululla. Yllätyksekseni paikalle oli saapunut aikaisin maanantaiaamuna kuusi innokasta uimaria. Kaikkien lähtötaso oli sen verran hyvä, että varsinaisia uimaan opetteli joita ei tällä kertaa ollut. Harjoittelimme vapaauintia ja rintauinnin tekniikkaa, ja uimarit vaikuttivat olevan hyvin innostuneita aiheesta. Uinnin opettaminen on siinä mielessä haastavaa, että jotta kaikki näkevät ohjeet, ei itse voi olla altaassa näyttämässä mallia. Ohjeet on annettava altaan reunalta. Tunnin päätteeksi pulahdin itse uimaan vartiksi ja vastailin sen jälkeen saapuneisiin sähköpostiviesteihin ennen lounasta.

Lounaan jälkeen yleisesikuntaupseerikurssin opiskelija kävi varaamassa spinning-sisäpyöräilytilan omalle ryhmälleen. Tein samalla ohjeet kyseisen tilan käyttöön ja liimasin ne työpäivän päätteeksi Santahaminan kampuksella sijaitsevan Ritaritalon alakerrassa olevan spinning-salin seinälle.

Päivän töihin kuului lisäksi spinning-polkimien kokoamista ja asentamista pyöriin. Paikalla pyöräh-

”Totesin kuitenkin, että polkimet olivat niin ruosteessa tai jumissa, että sain tunnin aikana vain vaivaiset kahdet polkimet irti.

ti myös Urheilukoulun väki, ja vaihdoimme heidän kanssaan muutaman sanan. Kokosin tunnin verran polkimia valmiiksi, minkä jälkeen lähdin iloisella mielellä työkalupakin kanssa Ritaritalolle sillä ajatuksella, että vaihdanpa polkimet ja lähdän sitten salivuorolle. Totesin kuitenkin, että polkimet olivat niin ruosteessa tai jumissa, että sain tunnin aikana vain vaivaiset kahdet polkimet irti. Soitin huoltomies-**Markulle**, jos hän kerkeäisi minua auttamaan, ja niinpä hän kipaisi autollaan tarkastamaan tilanteen. Ei riittänyt kummankaan voimat, vaan tarvittiin lisää järeämpiä työkaluja. Turhautumisesta oli hermot kireällä, koska halusin jo kovasti pyörät kuntoon ja kunnon fillaritreenit käyntiin ennen lumen tuloa.

Naisten salivuorolle kello 14.00–16.00 saapui kuusi naista treenailemaan aiemmin heille tekemäni ohjelman mukaan. Paikalle oli pyrkimässä myös runsain joukoin miehiä, jotka sinnikkäästi käyvät kääntyilemässä ovella joka maanantai. Pidimme kuitenkin tiukan linjan, ja miehet pääsivät treenailemaan kello 16.00 jälkeen. Kiertelin seuraamassa naisten treenejä ja annoin ohjeita tarvittaessa lisää. Salilla oli leppoisa tunnelma. Salivuoron päätteeksi tein vielä yhden kinesioiteippauksen niskavaivasta kärsivälle asiakkaalle.

Tiistai

Saavuini Santahaminaan kello 7.30 ja vaihdoin kuulumisia kollegani yliluutnantti **Manne Isorannan** kanssa. Totesimme, että liikuntatilojen kunto oli jälleen toivomisen varaa. Ihmettelimme, että miten voi olla niin vaikeaa laittaa käytön jälkeen liikuntatilat kuntoon ja välineet omalle paikalleen siten, että seuraavan käyttäjän on mukava tulla liikkumaan.

Fyysisen kasvatuksen ryhmän viikkopuhuttelu alkoi liikuntapäällikön johdolla kello 8.00. Käsitelimme viikon polttavia aiheita ja tulevia tapahtumia. Sain vastuulleni suunnitella, valmistella ja johtaa Santahaminassa toteutettavan valtakunnallisen, korkeakoulujen ja yliopistojen opinto-asiaanosastojen henkilöstölle suunnatun ryhmäliikunnan marraskuussa.

Kello 9.00 aloitimme ohjatun ryhmäliikunnan gymstick-jumppatunnin, johon saapui neljä jumppaajaa. Tunnilla oli hyvä fiilis, joskin erälle jumppaajalle tuli huono olo kesken kaiken ja hän poistui paikalta tankkaamaan hieman lisäenergiaa. Hiki irtosi ja asiakkaat vaikuttivat tyytyväisiltä.

Iltapäivä vierähti ASIO-palaverissa suunnitellen uuden tilavarausjärjestelmän käyttöönottoa. Jatkossa tulen toimimaan liikuntatilojen tilavarausjärjestelmän pääkäyttäjänä, ja uusi ohjelma olisi omaksettava ennen vuoden vaihtumista.

Kello 15.30 sovin vielä Tuusulan liikunta-aktivaattorin kanssa seuraavan päivän kuvioista. Jouduin muokkaamaan Tuusulan kampuksen ohjauspäivää viime tingassa, mutta onneksi sain asian järjestymään. Soitin vielä Tuusulan uimahallin esi-

miehelle ja varasin kolme tunnin mittaista ratavuoroa Tuusulan kampuksen väelle, jotta hekin pääsevät opettelemaan uintitekniikkaa.

Keskiviikko

Aamulla heräsin totaalisen pimeään, sateiseen keliin ja lähdin ajelemaan kohti Tuusulaa. Olin perillä kello 7.30 ja käytin tunnin viesteihin vastaamiseen. Nyt tulee paljon pyyntöjä kinesio-teippauksesta ja kuntotestien rästipäivien järjestämisestä. Kello 8.45 siirryin liikuntasaliin valmistelemaan kuntopiiriä, jonne saapui kuusi osallistujaa. Vaikka samaan aikaan Tuusulassa vietettiin perinnepäivää, malttoi muutama osallistuja tulla treenaamaan. Jumpan jälkeen tein ryhmäliikuntasuunnitelmaa seuraavan kuukauden ajaksi ja päivitin ohjelman Torni-portaaliin. Yritän aina suunnitella ohjelmaa henkilökunnan toiveiden mukaan, mutta ikävä kyllä useimmiten ne hartaimmin eri jumppia toivovat eivät kuitenkaan saavu paikalle.

Torstai

Päivä alkoi kuntonyrkkeilyllä kello 8.30, ja paikalle saapui yksi kiinnostunut henkilö. Kuntoneyrkeilyäkin on toivottu ja keuhutettu, koska se avaa niska-hartiaseutua tehokkaasti, mutta mistä saataisiin lisää osallistujia?

Tunnin nyrkkeilyn jälkeen teippasin erään opiskelijan käden ja annoin ohjeita jatkohoittoon. Kello 12.30 suunnittelimme liikuntatilojen kunnostamista lähivuosina ja kiertelimme lii-

kuntatiloissa yhdessä Rakennuslaitoksen edustajan kanssa. Ehdin tehdä myös paperihommia sekä kierrättää liikuntatiloissa uusia työntekijöitä päivän päätteeksi.

Perjantai

Saavuini paikalle aikaisin aamulla mittaamaan uuden kadettikurssin kehonkoostumuksia. Totiesin kuitenkin pian, että kadetit taitavatkin jättää aamun välistä ja nukkua pitkään. Tämä oli hieman turhauttavaa. Mittausta varten tulisi olla syömättä ja juomatta. Siksi mittaukset tehdään aikaisin aamulla ennen opiskelujen tai töiden alkamista. Sehän sopii aamuvirkulle ohjaajalle, mutta ei aina mitattaville. Kehonkoostumusmittaus edesauttaa oman edistymisen seuraamista. Se on suosittua, ja myös osa henkilökunnasta käy säännöllisesti mitattavana.

Pyhitin ajan ennen lounasta omalle liikunnalle. Kävin juoksemassa ja treenasin lihaskuntoa kahvakuulaa käyttäen. Kello 8.30 ohjasin kehonhuoltoa ja joogaa. Tunnille saapui viisi osallistujaa perjantaista huolimatta. Venyttely tuli itsellenikin tarpeeseen, sillä tämän viikon jumppia ja omia treenejä oli kertynyt aika paljon.

Perjantaisin teen usein paperihommia sekä tarkastan liikuntatiloja ja välineitä käyttökuntoon. Tänään suunnittelin ensi keväänä Maanpuolustuskorkeakoulussa toteutettavaa painonhallintakurssia ja sen jaksotusta alkuvuodelle. Työviikon päätteeksi vien vielä koirani illalla lenkille, ja sitten oma palautuminen sekä ensi viikkoon valmistautuminen voi alkaa.

Nauti elämästä kunnolla!

Organisaatiomme tärkein voimavara on henkilöstö. Maanpuolustuskorkeakoulun henkilöstön on huolehdittava toimintakyvystään kaikissa tilanteissa. Toimintakyky tarkoittaa sitä, että yksilö pystyy toimimaan määrätietoisesti ja tilanteen mukaisesti erilaisissa olosuhteissa. Vain toimintakykyiset yksilöt voivat muodostaa suorituskykyisen joukon.

Jokaisen työntekijän on itse kannettava vastuuta oman toimintakykynsä varmistamisesta ja kehittämisestä. Hyvällä fyysisellä kunnolla on paljon positiivisia vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Puolustusvoimien palkattuun henkilökuntaan kuuluva siviilihenkilö on oikeutettu kahden tunnin viikkoliikuntaan, kun hän on suorittanut fyysisen työkyvyn testit, mikä siviilihenkilöstölle tarkoittaa esimerkiksi UKK:n kävelytestin suorittamista.

Löydät viikkoliikunnan ohjelman Torni-portaalista: MPKK -> Henkilökunnalle -> Fyysinen toimintakyky -> Ajankohtaista. Marken tavoittaa PVAH:lla, sähköpostitse (marke.hietapakka@mil.fi) ja puhelimitse (0299 530 431) sekä Fyysisen kasvatuksen ryhmän työtiloista Maanpuolustuskorkeakoulun Santahaminan kampuksen päärakennuksen alakerrasta. Liikunnanohjaaja Hietapakalta on saatavissa tukea ja neuvoja kokonaisvaltaiseen hyvän kunnan rakentamiseen.

Liikuntatapahtumiin ja tilaisuuksiin ovat kaikki tervetulleita lähtötasosta riippumatta. Tavoitteena on terve työyhteisö, jonka henkilöstö on kunnossa kaiken ikää. Nauti elämästä kunnolla!

SOTILASPROFESSORIT HAASTATTELUSSA

TEKSTIT: Pasi Kesseli, Jari Rantapelkonen & Aki Aunala KUVAT: Jarno Riipinen

Suomen kolme ensimmäistä sotilasprofessoria nimitettiin virkoihinsa keväällä 2012. Tässä kolmiosaisessa juttusarjassa sotilasprofessorit vastaavat kukin vuorollaan ja omalla tyyllillään heille esitettyihin kysymyksiin.

1. Kuka olen?

Olen väitellyt israelilaisesta sotataidosta filosofian tohtoriksi Helsingin yliopistossa vuonna 2002. Toimin kahteen otteeseen Sotahistorian laitoksen johtajana vuosina 2004–2005 ja 2010–2012. Vuosina 2005–2009 hoidin operaatiotaidon ja taktiikan professorin tehtäviä Taktiikan laitoksella. Sotahistoria, erityisesti operaatiotaidon ja taktiikan historia, sekä sotataidon teoria ovat kiinnostukseni kohteita.

2. Miltä tuntuu olla Suomen ensimmäinen sotilasprofessori?

Hienoltahan se tuntuu, ja arvostan nimitystäni. Odotan mielenkiinnolla uusia haasteita operaatiotaidon ja taktiikan tutkimuksen ja kehittämisen alueilla. Kolmen (sotilas)professorin nimittäminen yhden aikaisemman tilalle antaa entistä enemmän mahdollisuuksia kehittää tutkimusta ja olla mukana erilaisissa muissa kehittämistehtävissä.

3. Miten kyseinen toimi poikkeaa aikaisemmasta virastasi?

Sotahistorian laitoksen johtajan tehtävistä uusi tehtäväni poikkeaa olennaisesti. Sotahistorian laitoksen johtaja oli hallinnollinen johtaja, tosin kyllä myös opettaja ja tutkimustöiden ohjaaja, mitä myös professorit tekevät. En siis hyppää aivan tuntemattomaan, varsinkaan, kun olen edellisen professuurini jälkeen vastannut tähän päivään asti muun muassa Taktiikan laitoksen tohtorikoulutusohjelmasta ja osallistunut sotataidon historian opetuksen lisäksi ajoittain myös taktiikan opetukseen. Sanoisin näin, että palaan tuttuun työhön, mutta entistä paremmin mahdollisuuksin.

4. Uskotko, että sotilasprofessorin nimike aiheuttaa etäisyyttä tiedeyhteisössä vai päinvastoin? En usko, että sotilasprofessuurit aiheuttavat eri-

tyisiä kannanottoja tiedeyhteisöissä niin puolesta kuin vastaanakaan. Siviiliyliopistot kyllä tietävät, että Maanpuolustuskorkeakoulu valitsee professorinsa samalla tavalla tieteellisen arvioinnin pohjalta kuin ne itsekin tekevät. Sitä paitsi Maanpuolustuskorkeakoulu pyrkii aina käyttämään omissa valinnoissaan ja arvioinneissaan laadunvarmistussyistä myös siviilitiedeyhteisöjen edustajia. Näin taataan Maanpuolustuskorkeakoulun tieteellinen taso muiden yliopistojen ja korkeakoulujen joukossa.

Maanpuolustuskorkeakoulun professorit ovat myös jo ehtineet hankkia akateemisissa siviiliyhteisöissä tunnettuutta ja arvostustakin muun muassa tutkimustöiden ohjaajina, esitarkastajina ja vastaväittäjinä. Sanoisin, että siviilitiedeyhteisöt kyllä ymmärtävät sen, että tietty tehtävät Maanpuolustuskorkeakoulussa ovat sellaisia, että niiden hoitajilta vaaditaan muutaakin kuin akateemista pätevyyttä.

5. Miten kadettien kanssa toimitaan, kutsutaanko sotilasprofessoria sotilasarvolla vai akateemiselta arvolla?

Minusta sotilasprofessoria kutsutaan professoriksi. Professori on professori, on hänellä sitten siviilivirka tai sotilasvirka. Sotilasprofessorilla on lisäksi sotilasvirka. Se antaa väitelleelle upseerille mahdollisuuden tehdä myös akateemista uraa ja tarvittaessa palata takaisin perinteiseen upseerin tehtävään upseerin virkaan liittyvien asioiden tästä kärsimättä. Jos kutsumme sotilasprofessoria sotilasarvolla, menetämme osan siitä akateemisuudesta, jota sotilasprofessuurien perustamisella on tavoiteltu. Jos sotilasprofessoreiden professuuriutta halutaan korostaa, se pitäisi jotenkin näkyä myös ulospäin arvomerkeissä tai pukeutumisessa.

6. Mitä toivot saavuttavasi Suomen ensimmäisenä sotilasprofessorina?

Näen tehtäväni kolmiosaisena. Ensinnäkin professorit vastaavat tohtorikoulutusohjelmista. Tässä työssä meidän tehtävämme on varmistaa tulosten laatu ja rekrytoida ohjelmaan opiskelijoita, jotka töillään kehittävät Suomen puolustusvoimia. Toiseksi pidän erittäin tärkeänä, että Maanpuolustuskorkeakoulussa panostetaan laadukkaaseen tutkimuskoulutukseen. Tällä tavoin me voimme välillisesti opinnäytetöiden välityksellä kehittää puolustusvoimia ja samalla luoda tutkimuksen tekemisen tietotaitoa. Lisäksi laadukkaan tutkimusohjauksen voisi kuvitella auttavan rekrytoimaan uusia tohtoriopiskelijoita. Kolmas asia on oma tutkimus. Sitä pitää tehdä kahdestakin syystä: oman tietotaidon ylläpitämiseksi ja toisaalta asetettujen tutkimustavoitteen saavuttamiseksi. Jotta me pystymme kehittämään puolustusvoimiamme, meidän pitää tietää, mitä muualla tehdään ja miksi näin tehdään.

”
Jos kutsumme sotilasprofessoria sotilasarvolla, menetämme osan siitä akateemisuudesta, jota sotilasprofessuurien perustamisella on tavoiteltu.

Akateemisten käytäntöjen juurruttaminen Maanpuolustuskorkeakoulussa ja koko puolustusvoimissa on jo aloitettu, mutta prosessi vie aikaa. Ei Maanpuolustuskorkeakoulu, 20-vuo-

tias yliopisto, voi sanoa olevansa vielä erityinen osaja akateemisen tutkimuksen alueella, kun Keski-Euroopassa esimerkiksi useamman sadan vuoden vanhat yliopistot edelleen pohjivat olemassaolonsa perusteita. Silti, jos vertaa nykytilannetta 20 vuoden takaiseen tilanteeseen Maanpuolustuskorkeakoulussa, hyvällä omatunnolla voi sanoa, että aika pitkälle on jo päästy. Sotilasprofessorien tehtävänä tässä akateemisuuden juurruttamisessa on mielestäni huolehtia siitä, että akateemisuutta ei ymmärretä väärin. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edelleenkin kouluttaa upseereita ja asiantuntijoita siten, että puolustusvoimat selviää tehtävistään Suomen puolustamisessa, viranomaistehtävissä ja kriisinhallinnassa. Akateemisuus oikein ymmärrettynä ei vie sotilaalliselta suorituskyyvyltä pohjaa vaan parantaa sitä.

7. Minkälaisena akateemisena oppilaitoksena näet Maanpuolustuskorkeakoulun viiden vuoden päästä?

Viisi vuotta yliopiston elämässä on hyvin lyhyt aika. Viidessä vuodessa ei mielestäni saavuteta Euroopan johtavan, sotatieteellisen tohtorin tutkintoa tarjoavan korkeakoulun asemaa. Toisaalta kilpailijoitakaan ei ole kovin paljon. Esimerkiksi Ruotsin Maanpuolustuskorkeakoulussa – jota monesti luullaan meidän kilpailijaksemme – ei edelleenkään ole omaa tohtorikoulutusohjelmaa. Tämän vuoksi ruotsalaisupseerit hakevat oppeja muualta, muun muassa meiltä Maanpuolustuskorkeakoulusta. Maanpuolustuskorkeakoulu on kuitenkin hyvin erityinen lajissaan, ja siksi tätä erikoisuutta pitää kehittää. Pitää keskittyä siihen, mitä muualla ei ole ja missä me olemme hyviä. Näin vähäisemmälläkin voimavaroilla on saavutettavissa hyviä tuloksia.

Osa 3/3 Everstiluutnantti Jari Rantapelkonen

1. Kuka olen?

– 71. Kadettikurssin upseeri, joka on väitellyt sotatieteen tohtoriksi sodanjohtamisesta. Olen myös isä ja aviomies. Minua on myös aina kiinnostanut urheileminen eri muodoissa. Sotilasurani aloitin varusmiehenä Pohjan Prikaatissa, jonka kranaatinheitinkomppaniasta sain todellisen kipinän sotilasammattiin. Siitä suuret kiitokset kapteeni Kari Koskille joukkueineen. Viestirykmentistä tie on vienyt eri paikkoihin aina Pääesikuntaan ja kansainvälisiin kenttätehtäviin asti. Akateemiset opinnot aloitin 80-luvun lopulla Helsingin yliopistossa. Tiedonjano on saanut kirjoittamaan ja puhumaan sodan ja taistelujen kuvien muutoksesta.

2. Miltä tuntuu olla Suomen ensimmäinen sotilasprofessori?

– Uskomattomalle, että näinkö tässä sitten kävi. Kaikki ei todellakaan ole sotilasuralla suunnitelmallista, vaan sattumalla on merkitystä kuten taistelukentälläkin. Joka tapauksessa olen kiitollinen niille tahoille, jotka luottivat minuun, ja saan palvella tällaisessa harvinaislaatuudessa tehtävässä.

3. Miten kyseinen toimi poikkeaa aikaisemmasta virastasi?

3. Miten kyseinen toimi poikkeaa aikaisemmasta virastasi?

– Tehtävä on monessa mielessä vaativin, missä olen koskaan aiemmin palvellut, vaikka esimerkiksi Afganistanissa olen saanut pariin otteeseen palvella. Tosin ainakin minun hoitama sotilasprofessorin tehtävä on luonteeltaan hyvin tutkimuksellinen. Se on ymmärrettävää, sillä tehtäväni on keskittyä tulevaisuuden sodankäyntiin.

4. Uskotko, että sotilasprofessorin nimike aiheuttaa etäisyyttä tiedeyhteisössä vai päinvastoin?

– Sotilasprofessorin virkojen perustaminen oli paikallaan, sillä tarvitsemme ”saranaa” tieteen ja sotilaallisten käytäntöjen väliin. Mutta totta on sekin, että kyllä edelleen hieman kummastellaan, mitä me oikein teemme. Pienellä huulella varustettuna voin tunnustaa, että emmehän mekään sitä alussa kovin tarkkaan tiedetty. Minusta tuntuu, että sotilasprofessoreilta odotetaan todella paljon, ehkä jopa liikaa. Varsinkin tutkimuspuolen asioissa aikaperspektiivi on aikalailla erilainen kuin operaatioissa. Se on tärkeä ymmärtää, kun hartioille kasataan odotuksia.

On tosin niinkin, kuten kaikissa muissa puolustusvoimien tehtävissä, että jokainen tekee tehtävästä näköisensä. Uskon, että nyt nimetty kolmikko kykenee herättämään toimillaan avointa keskustelua operaatiotaidosta ja aitoa kiinnostusta sotatieteisiin. Varmaa on myös, että saamme jotain aikaan, sillä muutenhan meitä ei olisi näihin tehtäviin edes valittu. Sotatieteissä kokemuksen merkitys on äärimmäisen tärkeää. Siksi sotilasprofessorille on oleellista sekä sotilaallinen kokemus että tieteellinen pätevyys.

5. Miten kadettien kanssa toimitaan, kutsutaanko sotilasprofessoria sotilasarvolta vai akateemiselta arvolla?

– Uusi asia herättää aina monenlaisia näkemyksiä. Olen saanut jo törmätä kahvipöydissä muutamiiin hauskoihin heittoihin siitä, miten sotilasproffat erottuvat muista sotilasviroista. Kyllä minua saa kutsua yksinkertaisesti vaikka professoriksi. Tosin en sulje myöskään sotilasarvon käyttöä pois; olenhan sotilas ja sotilasvirassa.

6. Mitä toivot saavuttavasi Suomen ensimmäisenä sotilasprofessorina?

– Toivon jättäväni jälkeni sotatieteisiin sekä suomalaisiin sotilaisiin ja maanpuolustajiin. Erityisesti toivon, että kehitymme ajattelijoina ja keskustelijoina. Me tarvitsemme myös kirjallisia tekstejä. On tärkeää myös julkaista, jopa raakileitakin. Pätevää operaatiotaitoa ja taktiikkaa ei ole ilman yhteistä kieltä, puhetta, tekstejä ja kuvia tai keskusteluja. Me kaikki kuulumme sotatieteelliseen yhteisöön, jonka vahvuus juontuu siitä, että kykenemme olemaan yhdessä perustellusti myös eri mieltä. Nimittäin kritiikkiä ei tule pelätä, sillä se vahvistaa. Yhä avoimempi keskustelu puolustuksemme keskeisistä kysymyksistä on erityisesti muutoksen aikoina tarpeen. Näin saamme kestäväää voimaa maanpuolustuksemme tarpeisiin.

Rohkenen sohaista kuhisevaa muurahaispesäämme sen verran, että mielestäni vaarallisin tilanne on silloin, kun olemme kaikki samaa mieltä. Sotilaiden ei pidä arastella tuoda mielipiteitään julki. Voi kuulostaa teorialle, mutta mielestäni juuri avoin akateeminen asenne on rohkeaa sotilaallista käytäntöä. Siksi tarvitsemme molempia, yhdessä ja erikseen. Asenne ratkaisee.

7. Minkälaisena akateemisena oppilaitoksena näet Maanpuolustuskorkeakoulun viiden vuoden päästä?

– Maanpuolustuskorkeakoulumme vahvuus juontuu täällä olevista ihmisistä. Osaamisemme ja kykymme yhteistyöhön vaikuttavat siihen, millainen on yliopistomme tulevaisuus. Toisaalta myös se, kuinka tärkeäksi korkeakoulun tehtävät, opetus ja tutkimus nähdään puolustusvoimissa, on ratkaisevaa. Meidän tulee uudistua ja sivistää itseämme. Suosittelenkin kaikille Pirjo Ståhlen ja Antti Ainamon kirjan Innostava yliopisto lukeamista. Sen keskeisin sanoma on innostaa ja tukea kaikkea sellaista, joka palvelee uuden tiedon luomista. Maapuolustuskorkeakoulumme on ainutlaatuinen. Olemme yhteisö, jonka olemassaolo perustuu asiantuntijuuteen. Siksi on tärkeää, että kykenemme jatkossakin uudistumaan emmekä jää makaamaan kylmän sodan juoksuhautoihin tai puolustusvoimauudistuksen jalkoihin. Luovaa asiantuntijatyötä tulee kyetä tukemaan. Jos näissä onnistumme, olemme jatkossakin ainutlaatuinen yliopisto, jonka sotatieteellisen opetuksen ja tutkimuksen piiriin halutaan kilvan kuulua.

NO KUN KERRAN KÄSKETÄÄN

TEKSTI: Janne Aalto & Hannu Ahtinen / KUVAT: Jarno Riipinen

– En tee, sotilaspastori toteaa murtuneena.

– Itse olit kokouksessa, jossa sovittiin, että kirjoitamme vielä yhden artikkelin työhyvinvoinnista. Olisit siellä kieltäytynyt, selittää henkilöstöpäällikkö ryhtymisrajoitteiseksi heittäytyneelle sotilaspastorille.

– Joo, ja ajattelinkin aluksi sanoa vastaan, mutta sitten muistin talon perinteiset tavat ja käyttäytymissäännöt: älä avaa suutasi silloin kuin pitäisi, ainakaan jos olet eri mieltä, vaan valita vasta jälkikäteen.

– Älä yritä, itse olet aina ollut tuollaista käytöstä arvostelemassa, yrittää henkilöstöpäällikkö alais-taan ojentaa.

– Älkää tehkö niin kuin minä teen vaan niin kuin minä sanon. Ei kukaan ole profeetta omalla maallaan, eikä...

– Nyt sitaatit sikseen ja menet kirjoittamaan kehyskertomusta. Lisätään faktat myöhemmin, käskää päällikkö.

– En, pastori tuhahtaa.

– Tämä on sitten käsky, toteaa päällikkö.

– Hetki, tarkistan legaali-**Parkkarilta**, saako tyh-mistä käskyistä kieltäytyä, viisastelun vauhtiin päässyt pastori toteaa.

– Mikä siinä tyhmää on?

– Me olemme nyt antaneet kasvomme, kirjaimel-lisesti, tälle työhyvinvoinnin kehittämisprojektil-le. Se ei ole järkevää. Ei tätä asiaa pidä päästää henkilöitymään, vaan sen on oltava kaikkien yh-teinen asia, vastaa pappi yllättävän asiallisesti.

– Totta, mutta tähän hätään ei nyt ketään muu-takaan saada kirjoitustoihin. Joten mene ja kir-joita. Yritän huolehtia, että meidän naamamme eivät taas loista artikkelin yhteydessä. Sitä paitsi kuvauksellinen lajivalikoimamme alkaa käydä vähiin, lausuu esimies.

– Vai kuvauksellinen! Varsinaiset kansikuvapo-jat! jupisee kopperoonsa kirjoitustoihin poistu-va pappi.

Mikähän sille nyt on tullut, alaisensa kiihty-misestä hämmentynyt henkilöstöpäällikkö poh-tii. Toisaalta ihan hyvä tietää, että perusrauhali-nenkin kaveri voi jostain kierroksia noin ottaa. Ja onhan hän tavallaan oikeassa: ei työhyvin-vointia pidä päästää pienen piirin puuhasteluk-si, vaan se olisi ymmärrettävä kaikkien asiaksi. Yksilöstä se työhyvinvointi lähtee. Toki tässä on polkaistu projekteja käyntiin ja strategiaa suun-

niteltu. Haasteena tietysti on, että miten tästä hyvinvointivalmennuksesta saadaan työyhteisöä palvelevia tuloksia. Niistähän meidän johtomme on kiinnostunut; sijoituksille pitää saada katetta.

”
Me olemme nyt antaneet kasvomme, kirjaimellisesti, tälle työhyvinvoinnin kehittämisprojektille. Se ei ole järkevää.

Toisaalta työterveyshuoltolain ja sairausvakuu-tuslain uudistukset velvoittavat työnantajaa toi-mimaan työkyvyn arvioinnissa aktiivisemmin: töistä poissaolevaa ei saa jättää oman onnensa no-jaan, vaan on ryhdyttävä ripeästi toimenpiteisiin, jotta poissaolot töistä eivät jatkuisi luvattoman pitkän aikaa. Siinä mielessä tämä strategisen hy-

vinvoinnin johtamisen ohjelma saattaa vielä on-nistuaakin. Jos oikein muistan, yksilöille oli tavoite-teiksi asetettu painon pudottaminen, liikunnan lisääminen sekä ruokavalion kehittäminen. Nämä kaikki ovat sellaisia tavoitteita, että kolmessa kuu-kaudessa ei vielä saada merkittäviä tuloksia. Tosin liikkuminen oli OP Terveiden Nooran mukaan lisääntynyt 28 prosenttia, joten sen suhteen voi-daan odottaa hyvinvoinnin parantumista. Vai onkohan tämä FYKA-ryhmän ansiota? Niin tai näin, pääasia että kehitystä tapahtuu.

Lopullisena tavoitteena on kuitenkin kokonais-valtainen hyvinvointi. Siihen ei päästä kerta loi-kalla, vaan pieniä askelia ottamalla niin fyysisellä kuin psyykkiselläkin puolella. Samalla tapaa yk-silön saavuttamat tavoitteet parantavat koko työ-yhteisön hyvinvointia. Se taas lisää motivaatiota ja ihmiset saavat enemmän aikaiseksi. Kokonai-suuden kannalta kaikkien täytyy tuntea tekemi-sensä mielekkääksi ja saada arvostusta osakseen. Tähän on tietysti vielä pitkä matka, ja monet tul-palot varmaan matkan varrella vielä sammute-taan. Toistaiseksi on suurimmat roihut saatu sam-mutettua, missä mielessä eräänlaista menestystä on saavutettu. Sammutustöissä oleva ammattiväki

on vain aika vähissä, joten vapaapalokuntalaiset olisivat tervetullut lisä yhteiseen asiaamme.

Ovisummerin ääni havahduttaa henkilöstö-päällikön mietteistään. Ovesta saapuu rauhoit-tunut ja nöyrän näköinen pappi kädessään pari A4:sta, jotka hän ojentaa henkilöstöpäällikölle to-deten:

– Tässä on pyytämäsi kehyskertomus.

– Kiitos. Eihän se nyt niin kamalaa ollut? virnis-tää päällikkö ja jatkaa: – Sovin muuten jutun ku-vituksen. Menemme kuviokellumaan uimahal-liin...

– Vai vielä! Lukijoiden aliarviointia, asian mitä-töntiä, pastori mumisee itseksensä.

”
Kokonaisuuden kannalta kaikkien täytyy tuntea tekemisensä mielekkääksi ja saada arvostusta osakseen.

Hoitoa, hoivaa ja pakkopaitaa

TEKSTI: Juha T. Laine KUVAT: Jarno Riipinen

Sairausvakuutus- ja työterveyshuoltolain muutos (1.6.2012) edellyttää työterveyshuollon ja työnantajan aktiivista tukea, kun työntekijän työkyvyttömyys alkaa pitkittyä. Työkyvyttömyyden pitkittymistä ehkäistään työntekijän, työnantajan ja työterveyshuollon yhteistyöllä.

Työterveyshuollon on arvioitava työntekijän jäljellä oleva työkyky viimeistään silloin, kun työntekijälle on maksettu sairauspäivärahaa 90 arkipäivää. Työnantajan pitää selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa, voidaanko työntekijän paluuta työhön tukea joillakin toimenpiteillä, kuten työtehtävien muutoksilla tai joustavilla työaika-järjestelyillä.

Lakimuutoksen tavoitteena on ehkäistä työkyvyttömyyden pitkittymistä ja helpottaa työhön paluuta. Tarvittavien tukitoimien käynnistämiseksi työnantajan on ilmoitettava työntekijän sairauspoissaolosta työterveyshuoltoon, kun poissaolo on jatkunut kuukauden ajan. Työterveyshuolto koordinoi yhteistyötä, jolla selvitetään työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä.

Työkyvyttömänä yli 3 kuukautta

Kun henkilö on saanut sairauspäivärahaa 60 arkipäivältä, eli on ollut sairaslomalla noin kolme kuukautta, Kela selvittää, voisiko kuntoutuksesta olla apua sairauteen. Kuntoutustarvetta ei selvitetä, jos sairaus paranee ilman kuntoutusta tai jos siihen ei voida vaikuttaa kuntoutuksella. Kuntoutustarve voidaan selvittää lääkärinlausunnon perusteella. Tarvittaessa voidaan tehdä lääketieteellisiä lisäselvityksiä. Henkilö voi itse hakea kuntoutusta, vaikka Kela ei olisi sitä ehdottanut. Kun koet tarvitsevasi kuntoutusta, hakeudu ensin työterveyslääkärille tai omalle lääkärillesi. Kun olet saanut lääkäriltä kuntoutusta suosittavan lääkärintodistuksen, voit hakea Kelasta kuntoutusta. Voit tutustua Kelan tukemiin kuntoutuskursseihin kurssihaussa.

Kela muistuttaa kirjeellä ennen 90 päivän täyttymistä

Työntekijä voi edelleen hakea Kelasta sairauspäivärahaa valitsemansa lääkärin lausunnon perusteella, mutta hänen on toimitettava lisäksi

työterveyslääkärin lausunto viimeistään silloin, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 arkipäivää. Sairauspäivärahan maksaminen 90 arkipäivän jälkeen edellyttää työterveyslääkärin lausuntoa, joka sisältää arvion työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä ja selvityksen työhön paluun mahdollisuuksista.

Lakimuutos koskee ainoastaan työntekijöitä. Kela informoi kirjeitse jokaista sairauspäiväraha-asiakasta, jota uusi muutos koskee tai saattaa koskea. Muutos alkaa näkyä asiakkaille vähitel-

len 1.6.2012 tai sen jälkeen alkavissa uusissa sairauspäivärahajaksossa.

Sairauspäivärahan hakuaika puolittuu

Sairauspäivärahan hakuaika lyhenee nykyisestä neljästä kuukaudesta kahteen kuukauteen, jotta Kela saa ajoissa tiedon pitkittyvistä sairauspoissaoloista. Osasairauspäivärahaa on myös haettava kahden kuukauden kuluessa osa-aikatyön alkamisesta. Hakuajan muutos koskee päivärahoja, joissa työkyvyttömyys alkaa 1.6.2012 tai sen jälkeen.

Työntekijä

Työterveyshuolto saa tiedon työntekijän sairauspoissaolosta työnantajalta, kun poissaolo on jatkunut kuukauden (30 päivää). Työntekijä saa Kelalta erillisen tiedotteen päivärahapäätöksen liitteenä, kun sairauspäivärahaa on maksettu 60 päivältä.

Työntekijän on kuitenkin toimitettava työterveyslääkärin lausunto viimeistään silloin, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 arkipäivää. Ilman työterveyshuollon lausuntoa sairauspäivärahaa ei makseta 90 päivärahopäivän jälkeen.

Jos lausunto kuitenkin puuttuu syistä, jotka eivät johdu työntekijästä, sen puuttuminen ei keskeytä päivärahan maksamista. Kela ottaa tarvittaessa yhteyttä työntekijään, työnantajaan tai työterveyshuoltoon.

Työnantaja

Työnantajalla on päävastuu työkyvyn edistämisestä ja työssä jaksamisen tuesta työpaikalla. On tärkeää tukea työhön paluuta jo hyvissä ajoin työntekijän sairastuttua. Kun työntekijän sairauspoissaolo on jatkunut kuukauden, työnantajan on ilmoitettava poissaolosta työterveyshuoltoon. Tämän jälkeen työterveyshuolto alkaa yhdessä esimiehen ja työntekijän kanssa selvittää työhön paluun mahdollisuuksia ja tarvittavia tukitoimia. Työterveyshuolto voi kutsua koolle

neuvottelun, johon osallistuvat työterveyshuollon edustajan lisäksi työntekijä ja esimies. Neuvottelussa keskustellaan työssä jatkamisen mahdollisuuksista ja tarvittavista työhön paluuta helpottavista muutoksista.

Työterveyshuolto

Työterveyslääkärin lausuntoa varten työntekijä, työnantaja ja työterveyshuolto yhdessä selvittävät työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä. Tämä tarkoittaa yhteistä neuvottelua, jossa selvitetään, voidaanko jollakin työjärjestelyillä tukea työntekijän paluuta työhön. Ensisijaisena tavoitteena on, että työntekijä palaa omaan työhönsä tai muuhun työhön saman työnantajan palvelukseen.

Työntekijä voi hankkia lääkärinlausunnon sairauspäivärahan hakemista varten valitsemaltaan lääkäriltä. Työterveyslääkärin lausunto työssä jatkamisen mahdollisuuksista tulee kuitenkin toimittaa Kelaan viimeistään silloin, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 päivältä.

Lisätietoja aiheesta:

www.ttl.fi/90paivaa

www.kela.fi/takaisintyohon

Suomen kokonaisturvallisuuden tietopaketti verkossa

Valtakunnallisilla ja alueellisilla maanpuolustuskursseilla opetetaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian toimeenpanoa. Nämä kokonaisturvallisuuden käytännön toimet on nyt päivitetty ja koottu yhdeksi julkaisukokonaisuudeksi, jota kaikki kokonaisturvallisuutta työssään tai tutkimuksessaan käsittelevät voivat käyttää tietolähteenään.

”Turvallinen Suomi – Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta” -kirja sekä sitä edeltävät julkaisut ovat toimineet jo vuosikymmeniä keskeisinä oppi- ja käsikirjoina Suomen turvallisuuspolitiikkaa ja kokonaisturvallisuutta koskeissa kysymyksissä.

Kirja löytyy myös laajempana, kaikkien käytettävissä olevana verkkojulkaisuna osoitteesta www.pv.fi/kokonaisturvallisuus. Verkkojulkaisun tarkoituksena on antaa entistä kattavampi näkökulma Suomen kokonaisturvallisuuteen, syventää tietoja kokonaisturvallisuuden alaan kuuluvista toiminnoista, toimijoista ja strategioista sekä antaa ajankohtaisempi kokonaiskuva Suomen turvallisuusympäristöstä ja haasteista.

Sotamuseo mukana Matkamessuilla

Sotamuseo on mukana Matka 2013 -messuilla Helsingin Messukeskuksessa 17.–20. tammikuuta 2013. Löydät Sotamuseon osastolta **6h104**. Sotamuseo esittelee messuilla tulevia näyttelyjään sekä toimintaansa Kruununhaassa ja Suomenlinnassa.

Helsingin Matkamessuilla kävi vuonna 2012 yli 70 000 vierailijaa. Kyseessä on Pohjois-Euroopan suurin matkailualan tapahtuma, jossa solmitaan kontakteja ja hankitaan tietoa tulevan vuoden matkailumahdollisuuksista.

Aki-Mauri Huhtisesta sotilasprofessori

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** nimitti professori, yleisesikuntaeverstiluutnantti, filosofian tohtori **Aki-Mauri Huhtisen** sotilasjohtamisen sotilasprofessorin virkaan 1.1.2013 alkaen. Huhtisesta tulee nimityksen myötä Suomen neljäs sotilasprofessori.

Ennen sotilasprofessoriksi nimittämistä Aki-Mauri Huhtinen on toiminut Maanpuolustuskorkeakoulussa johtamisen professorina. Huhtinen valittiin sotilasprofessorin virkaan kutsumenettelyllä. Kutsumenettelyä käytetään tilanteissa, jossa virkaan voidaan nimittää erittäin ansioitunut henkilö. Menettelyssä pätevyysvaatimukset ovat tiukemmat kuin täytettäessä virkaa hakumenettelyllä.

Maanpuolustuskorkeakoulun ampujat voitokkaita

Maanpuolustuskorkeakoulu otti kultaa Upseerien Ampumayhdistyksen Hälvälässä, Hollolassa 19.–21.6.2012 järjestettyjen kesämestaruuskilpailujen palveluskivääriammunnan joukkuekilpailussa. Joukkueessa ampuivat kapteeni **Jarno Evakoski**, kadetti **Juho Hannonen** ja kadetti **Pauli Turunen**. Samaisissa kisoissa Maanpuolustuskorkeakoulu ylsi myös haulikkoammunnan joukkuekilpailun pronssille. Joukkueessa ampuivat kapteeni **Jarno Evakoski**, kadetti **Juho Hannonen** ja kadetti **Veli-Matti Matikainen**.

Menestystä Maanpuolustuskorkeakoulu sai myös aiemmin keväällä 8.–10.5.2012 Nurmeksessa järjestetyissä sotilaiden maastoammunnan SM-kilpailuissa. Rynnäkkökivääriammunnan voittajajoukkueessa ampuivat kadetti **Juho Hannonen**, kadetti **Joonas Heikki** ja kadetti **Pauli Turunen**.

Väitös sotilaiden epävirallisista ryhmänormeista

Tutkija, valtiotieteiden lisensiaatti **Olli Harinen** väitteli sotatieteiden tohtoriksi Maanpuolustuskorkeakoulussa 3.8.2012. Väitöstilaisuudessa vastaväittäjinä toimivat professori **Klaus Helkama** Helsingin yliopistosta ja filosofian tohtori, majuri **Mikael Salo** puolustusvoimista. Maanpuolustuskorkeakoulun Käyttäytymistieteiden laitoksen johtaja, professori **Jukka Leskinen** toimi kustoksena.

”Sotilaiden epäviralliset ryhmänormit kolmessa jalkaväkikompaniassa koskeneessa empiirisessä tutkimuksessa (Knut Pipping, Roger Little, John Hockey)” -väitöstutkimuksessa havaittiin miehistöön kuuluvien sotilaiden katsovan, että heille annetut vaarallisetkin tehtävät piti hoitaa ainakin jollakin minimitasolla. Miehistötasolla sotilaiden piti tietynlaisissa tilanteissa olla lojaaleja toisille samanarvoisille ja lähimpiin sotilaisiin kohdistuva lojaalisuus saattoi ohittaa viralliseen organisaatioon kohdistuvat velvoitteet.

Väitös Suomen Ilmavoimien johtamisjärjestelmän evoluutiosta

Yleisesikuntaeversti evp. **Martti Lehto** väitteli sotatieteiden tohtoriksi Maanpuolustuskorkeakoulussa 18.8.2012. Lehdon vastaväittäjinä toimivat professori **Kalle Pajunen** Turun yliopistosta ja professori **Pasi Kesseli** Maanpuolustuskorkeakoulusta. Kustoksena toimi professori **Aki-Mauri Huhtinen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Väitöstutkimus ”Suomen Ilmavoimien johtamisjärjestelmän evoluutio ilmasotateorian, kansallisten instituutioiden ja johtamisjärjestelmän ulkomaisen kehityksen näkökulmasta” hakee selvittäviä tekijöitä Ilmavoimien johtamisjärjestelmän evoluutioon. Uusien teknologisten innovaatioiden ilmestymisen taistelulentäille on muuttanut oleellisesti taistelun kuvaa. Vaikuttavimpia johtamisjärjestelmän evoluutioon muutoksia aiheuttaneita tapahtumia olivat radikaalit turvallisuuspoliittiset muutokset kuten sota ja voimakkaat kansantalouden muutokset kuten lama.

Ensimmäinen nainen sotatieteiden tohtoriksi

Valtiotieteiden maisteri **Ulla Anttila** väitteli sotatieteiden tohtoriksi Maanpuolustuskorkeakoulussa 31.8.2012. Väitöstutkimuksen aiheena on turvallisuuden parantaminen kriisinhallinnan keinoin sekä kriisinhallintaoperaatioissa esiintyvät oppimisen haasteet ja mahdollisuudet. Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa toimi tohtori **Peter Foot** (Geneva Center for Security Policy) ja kustoksena professori **Juha Mäkinen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Väitöstutkimus ”Enhancing human security through crisis management – opportunities and challenges for learning” osoittaa, että kriisinhallintahenkilöstöltä edellytetään ammatillisten valmiuksien lisäksi vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Yhteistyötaitojen ja kulttuurisen kompetenssin lisäksi nämä taidot ovat keskeisiä kriisinhallinnassa.

Lippueamiraali Veijo Taipalus uudeksi rehtoriksi

Tasavallan presidentti määräsi 16.11.2012 lippueamiraali Veijo Taipaluksen Maanpuolustuskorkeakoulun rehtoriksi 12.1.2013 lukien. Taipalus siirtyy Maanpuolustuskorkeakouluun Merivoimien esikuntapäällikön tehtävästä.

Lippueamiraali Veijo Taipalus tuntee Maanpuolustuskorkeakoulun entuudestaan toimittuaan sen Jatkotutkinto-osaston johtajana vuosina 2008–2010 sekä tehtyään läheistä yhteistyötä korkeakoulun kanssa Merisotakoulun johtajana toimiessaan.

Aiemmin Taipalus on toiminut muun muassa Saaristomeren Meripuolustusalueen esikuntapäällikkönä, Kotkan Rannikkoalueen komentajana sekä sotilasasiamiehenä Oslissa ja Kööpenhaminassa. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon Taipalus suoritti vuonna 1993. Hänet ylennettiin lippueamiraaliksi vuonna 2011.

Defensor Patriae ehti nimitystiedon saatuaan, viime hetkillä ennen lehden painattamista, tavoittamaan uuden rehtorin muutamaa pikakysymystä varten.

1. Herra amiraali, kysytään aluksi urheilijakysymys: "Miltä nyt tuntuu?"

Hyvältä tuntuu. Täytyy kovasti kiittää valmennusjohtoa sekä kaikkia tukijoita ja taustajoukkoja tuloksesta. Toisaalta suurimmat haasteet ovat vasta edessä. Täytyy varmaankin tarkistaa harjoituskalenterin aikataulua ja erityisesti sisältöä, jotta myös seuraavan vaiheen tavoitteet saavutetaan.

2. Olit edellisen kerran Maanpuolustuskorkeakoulussa vain runsaat pari vuotta sitten. Mitä siltä ajalta jäi päällimmäisenä mieleen?

Selkeä tehtävä, mukava työyhteisö ja hyvät työskentelyolosuhteet. Työtehtävistä päällimmäisiksi mieleen jäivät jatkotutkinnon uudistamistyö ja korkeakouluun kohdistunut auditointi.

3. Rehtorin vaihtuessa moni tähyilee taivaanrannalta ennusmerkkejä siitä, kääntyvätkö tuulet. Mikä on asia, johon haluat aivan ensimmäiseksi pureutua uudessa virassasi?

En näe tummia pilviä taivaalla, enkä usko, että tuulen suunta tulee muuttumaan. Ruoria käänetään tarpeen mukaan ja reittisuunnitelman (= strategian) päivittymisen myötä. Päälinjallisina pureutumisen kohteina voisivat olla puolustusvoimauudistuksen kaikin puolin onnistunut läpivienti ja korkeakoulun tulevien vuosien toiminnassa tarvittavien resurssien turvaaminen.

4. Rehtori Salminen suunnisti ja metsästi; rehtori Tynkkynen metsästi, juoksi ja harrasti akateemisen tason sotahistoriaa – miten sinä lataat akkujasi?

Parhaiten akkuni latautuvat mökilläni Vaasan saaristossa rakennus- ja korjaustöissä. Kun en ole mökilläni, lataan akkujani mahdollisuuksien mukaan viheriöillä kävellessä tai jumpaten. Metsästyskortti minulla on ollut jo vuosia, mutta oikeaksi harrastukseksi se ei vain ole oikein nousut. Ensi syksyille on kuitenkin jo nyt sovittuna ensimmäinen kyyhkyjahtini.

5. Nämä *Defensor Patriae*t ovat hanakoita leviämään yllättävän etäisiin paikkoihin – millaiset ovat terveisesi Suomen Turkuun?

Turku on kaikin puolin hieno kaupunki, siellä voisi vaikka asua ihan oikeastikin. Kaupungin komeimmat rakennukset ovat Turun linna ja Merivoimien Esikunta. Oli jälleen mukava tutustua kaupunkiin ja joihinkin sen mukavista asukkaista vähän paremmin. Kaikkea hyvää sinne Turkuun! Muistakaa kuitenkin joskus käydä katsoomassa elämää myös Turun ulkopuolella.

6. Lopuksi: rehtorin kynästä lähteneitä "Näkymiä" on totuttu lukemaan jokaisessa *Defensor Patriae*n numerossa. Kai linja pitää myös sinun hallituskaudellasi?

Uskallan kyllä luvata, että linja pitää jatkossakin. "Näkymien" sisällöstä en vielä tässä vaiheessa sano mitään.

TEKSTI & KUVAT: Aki Aunala

VAIN MUUTAMAN KIRJAN TÄHDEN

- Päivä Helsingin Kirjamessuilla 2012

Jarmo Nieminen mietteissään

Messuhalli on odottavalla kannalla. Ihmiset häärivät kojuissaan, lastaavat kirjoja hyllyyn ja keskustelevat innostuneesti keskenään. Toisen koju on punainen, toisen musta, toisen kojussa ei ole kirjoja ja esitteitä kummempaa sisustusta. Väsy painaa joidenkin silmillä, sillä ensimmäinen messupäivä on jo takanapäin. Vielä on kolme päivää edessä. Nyt on perjantai 26.10.2012; messujen pisin, yli 10-tuntinen kauppapäivä.

Messut alkavat kauan ennen ensimmäistä aukiolopäivää, myös Maanpuolustuskorkeakoulun tapauksessa. Edellisiltä messuilta opittuja asioita muistellaan ja pyritään varmistamaan, että edellisuosilta opitut asiat seuraavat messualueelle saakka. Kaikkea ei voi laskea etukäteen. On mentävä tilanteen mukaan, tarkasteltava kunkin päivän virtauksia. Luvassa on varmuudella seikkailua ja vaarallisia tilanteita, jos ei ihan villin lännen tyyliin kuitenkaan.

Messuja edeltävänä päivänä laitetaan messu-

osasto pystyyn. Kun messupaikalle menee ensimmäisen kerran, toivoo, että tilauksessa ovat olleet kaikki mahdolliset asiat mukana. Että sähköä tulee, että on seinät ja hyllyt paikallaan. Ilman näitäkin pärjää, mutta kilpailukyky kaupallisten kustantamojen kanssa voi hieman kärsiä. Toki loistavalla palveluasenteella ja ylivoimaisilla myyntiartikkeleilla voi paikata paljon, vaikka messuosasto olisikin malli Cajanderia. Emme jättäneet sen varaan kuitenkaan. Messupisteemme on edelleen vaaraimenpunainen, lähes lattiasta kattoon.

"Onko tämä tosiaan kaksi euroa?"

Päivä lähtee rauhallisesti käyntiin heti, kun maksukorttipääte on saatu hyrräämään. Muutama asiakas hiiviskelee käytävällä etsien jotain, mitä ei ole vielä hyllynsä löytänyt. Meiltä löytyy vaikka mitä, joten osoite on oikea. Torstaina myynti on potkaistu ihan kelpo tavalla käyntiin. Viime vuodelta tuttu kahden euron löytöpaikka on ollut taas erittäin suosittu ilmestys muuten divareista puhtaalla alueella. Sotatieteellisten kirjastojen poistot joutuisivat ilman Kirjamessuja polttolavalle tuhottavaksi. Nyt ne löytävät onnellisen ja asiasta kiinnostuneen ihmisen, joka voi samalla ottaa mukaan jotain uutta koulumme julkaisemaa kirjallisuutta. Löytöpaikka näyttää perjantaina riisutummalta, koska parhaat kirjat on jo viety päältä.

Paikalle on saapunut kolme "taistelijaa" ja kaksi kadettia. Myös tetteläinen on tullut paikalle ihmettelemään sotatieteellisen yliopiston kirjamyyntiä. Taistelijat, siis viestinnän ihmiset ja yksi kirjaston vieraileva tähti, ovat valmiina.

Kadetit varustetaan *Defensor Patriae* -lehdellä ja rekrytointiesitteillä, ja heidät ohjataan kauemmas myyntikojusta ihmisten joukkoon. Taivoitteena on kiinnittää vierailijoiden huomio härskisti kadettien vetovoimalla. Kirjahyllyjä täytetään niiltä osin kuin on tarvetta. Vastapäinen Irakin suurlähetystön koju laittaa taustamusiikkia pyörimään ja aloittaa savenvalantaohjelmanumeron. Koillisessa lymyilee Stadin Demareiden koju, ja naapurissa on saksalaisen kirjaston pieni nurkka. Olemme todella monipuolisessa seurassa, ja emme varmasti edes eksoottisimmasta päästä.

Edellispäivänä yleisin kysymys oli, että "onko tämä tosiaan kaksi euroa?". Kysyjä oli äimistynyt messuvieras, joka ihmetteli poistokirjojamme. Tänään ei enää kysellä, sillä osa käy toistamiseen ostoksilla. Kaikki on tuttua ja turvallista. Päälle tulee vielä sotilassanakirja ja kirjanmerkki; kynä myös, jos nättiä pyytää. Meillä ei huonoja kaupoja onnistu tekemään vahingossakaan. Vitosella voi saada kassin täyteen kelpo viihdettä.

Huolto pelaa

Strategian laitoksen erikoistutkija, FT **Joonas Sipilä** saapuu puolen päivän aikaan vieraaksemme. Osastolla on rauhallista. Tohtorin takki ja lauku otetaan sivuun ”sosiaalitilaan” – yhden neliön koppiin, joka on täynnä kirjalaatikoita, osa tyhjinä, osa täynnä. Ei siellä kovin lokoisia päiviä oteta, mutta hoitaa asiansa. Satunnaiset messuvieraat pysähtyvät ja pläräävät kahden euron poistokirjoja. Uudempia kirjoja katsellaan, kosketellaan, mutta asia ei etene sen pidemmälle. Ehkä aika ei vain ole kypsä. Ehkä muualla näkyi jotain mielenkiintoisempaa. Kymmenissä kojuissa on mistä valita.

Kahden aikaan iltapäivällä myynti on ollut verkkaista. Tohtori Sipilä on poistunut takavassemmalle, ja asiantuntija on korvattu useammalla. Tietokirjailijat **Antero Uitto** ja **Carl-Fredrik Geust** saapuvat paikalle. Herrat kyselevät kahvin perään, mutta onneksi vastapäisessä Irakin kojussa on tarjolla paitsi kahvia myös keksejä; demareilta saa lisäksi karkkeja ja ymmärrystä. Huolto pelaa messuhengessä. Kesken kaiken ihmettelyn ajattelun keskeyttää *Ruotuväen* toimittaja, joka kyselee messujen ilmeestä nauhuri kädessään. Mikäs siinä on höpistessä valmiissa maailmassa. Toimittajan kamera ei suostu kriittisellä hetkellä toimimaan, mikä voi olla lehden kannalta hyvä juttu. Kuvat kuitenkin otettiin myöhemmin, turvallisen välimatkan päästä salassa itse kuvattavilta.

Tunnelma tiivistyy

Asiakasmäärä ei ole juurikaan kasvanut puolesta päivästä, mutta messufilis on nousussa kello neljää lähestyessä. Ihmiset pääsevät töistä, ja on odotettavissa pieni piikki iltapäivän myynnissä. Kaikki kulminoituu **Eino Leino** -lavalle, jossa neljältä iltapäivällä alkaa tietokirjailija **Jarmo Niemisen** kirjaesittely. Haastattelijaksi varattiin hyvissä ajoin huippumies, Helsingin yliopiston professori **Henrik Meinander**. Aamulla oli jännitystä ilmassa, että muistaako professori haastattelua, saati vaalikiireissä painiva Nieminen. Puolen päivän aikaa kaikki oli kunnossa, kun professori löytyi yhdestä kojusta ja tuleva toisen kauden kunnanvaltuutettu puhelimen välityksellä lento-lehtisiä jakamasta.

Lavan reunalle matkustetaan parin kojun verran odottavissa tunnelmissa. Meinander ja Nie-

minen käyvät nopean keskustelun haastattelusta, ja kohta show voi alkaa. Haastattelu etenee hyvin, professori osaa hommansa. Yleisöä on penkit täynnä, mikä kielii kohtalaisesta kiinnostuksesta. Haastattelussa sanansäily heiluu, ja myös poliittisia kysymyksiä sivutaan – kuten aina Santahaminasta keskusteltaessa. Santahamina-kirja on valokeilassa, sitä availaan ja tarkastellaan. Loppupuolella näkyy neuvostoliittolaiset tiedustelukartat. Kirja jää kyseiseltä aukeamalta auki, kun esitys päättyy, ja taputukset peittävät keskustelun allensa.

Lama tulee, Kekkonen vikisee

Takaisin myyntipisteeseen päästyämme on Santahamina-roll up vedetty pystyyn ja kojusta on tullut täsmäisku Santahamina-kuumeisia kohtaan. Kirjaa katoaakin hyllystä parin laatikollisen verran, nimikirjoituksia satelee ja ihmiset ovat kysymyksiä täynnä – onneksi vastauksiakin tulee kirjailijan toimesta. Välillä kojuun ei mahdu edes rahastamaan, mikä on mukavaa vaihtelua hiljaiseen perjantaipäivään. Toisin oli vuonna 2011, jolloin ei ehtinyt edes kahvia juomaan. Tai sitten aika kultaa muistot, mitä emme suostu kirveelläkään myöntämään.

Voitane sanoa, että lama näkyy: käytävillä mahtuu kävellä kahvimuki kädessä lipunmyynnistä takaisin myyntiosastolle kahvia läikyttämättä. Osa syystä langennee sijainnillemme, joka on kartasta katsottuna hyvä mutta käytännössä syrjäinen. Olemme niin sanotusti motissa. Ohikulkijat eivät eksy käytävällemme, eivät edes viinimessuilta karanneet onnelliset. Euron löytöpisteeksi sekunnissa muuttunut poistokirja-osastommeakaan ei vedä ihmisiä. Muutamat pysähtyvät ja jatkavat pian matkaa. **Kekkonen** on ilmeisesti nähty ja puitu, vain ikinuori **Mannerheim** jaksaa kiinnostaa uupunutta messuvierasta.

Kohti uutta nousua

Kello on kuusi illalla. Asiakkaita huhuillaan, välillä haukotellaan. Kirjakahvilassakin on hiljaisa, mutta viinimessuilta kantautuu ääniä. Ehkä tarvitsemme seuraavan kerran soittokunnan nostattamaan muuten toivorikasta tunnelmaa. Noh, edes gramofoni ja sota-ajan laulut voisivat toimia. Päätämme laulaa itse, mutta sen vetovoima jää arvoitukseksi. Jos olisi tankki tai helikopteri, kojumme edessä kiemurtelisi messuhallin pituinen jono.

Kello seitsemältä kolmen hengen kirjamesuor-

ganisaatiomme pohtii seuraavan päivän markkinaideoita. Ajatus eurolla myytävistä jäännöseristä kumpuaa nimeltä mainitsemattomasta lähteestä. Myös lämmittävän punainen lyhty ”sivukujalla” sijaitsevan osastomme päälle käväisee mielessä. Pitkä päivä ei lannista ideointia. Ehkä ajattelu kannattaa lopettaa ja keskittyä asteittain hiljenevään messuhalliin, sen eteeriseen tunnelmaan. Halliin, jossa suuret ovat suuria ja pienet sisukkaita taistelijoita. Kumea kaiku vastaa: ”taistelijoita hyvinkin”. Sen todistamme jälleen huomenna, kun uusi ja parempi markkinapäivä alkaa!

*Kiitos kaikille asiakkaillemme
– nähdään taas ensi vuonna!*

INFO

UUSIMMAT MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULUN JULKAISUT
VERKOSSA: WWW.DORIA.FI

PUOLUSTUSVOIMAT
Arkistonmuodostaja

PVKK

Sisältö

Tositelaji

RE

Tositteet
5100000105-
5100003999

Päiväysvuosi tai -vuodet

2005

Arkistomerkki ja nro

PUOLUSTUSVOIMAT
Arkistonmuodostaja

PVKK

Sisältö

Tositelaji

RE

Tositteet
5100004052-
5100006681

Päiväysvuosi tai -vuodet

2005

Arkistomerkki ja nro

TEKSTI: Katja Jokinen & Sofia Ukkonen KUVAT: Aki Aunala & Jarno Riipinen

Historian unohtamat, arkiston muistamat

– Palasia tietopalvelun menneisyydestä

Arkistosihteeri **Katja Jokinen** kuljettaa toimittajaa kohti pimeää kellaria. Tyhjä betoniseinä hohkaavat ääntä, on viileä. Metallinen ovi avataan käytävän perällä ja valot napsautetaan päälle. Pienestä, synkästä tilasta paljastuu mittava arkisto täynnä mappeja ja arkistointikoteloita. Arkistosihteeri kaivaa hyllystä kirjeenvaihtokirjan: astumme aikaan ennen sähköpostia, aikaan ennen sähköistä keinovalaistusta.

Mitä kaikkea arkistotoiminnassa ja tietopalvelussa on vuosien varrella tapahtunut? Tietoja on säilynyt hajanaisesti, mutta ei suinkaan kaikkea tarpeellista. Maanpuolustuskorkeakoulun aloittaessa toimintansa vuonna 1993 asiakirjat laadittiin paperille ja rekisteröinti tehtiin manuaalisin kirjeenvaihtokirjoihin. Asiakirjojen jakelu hoidettiin ottamalla kopioita ja postittamalla paperit. Kiireellisissä tapauksissa käytettiin faksia, aikakauden huipputeknologiaa. Yhtenä tiedottamiskäytäntönä oli paperikopion kierrättäminen: kopion yläreunaan merkittiin ”kiertoon MPKK:n esikunnassa”, lukija kuittasi paperin ja vei seuraavalle. Tieto ei aina mennyt kaikille vastaanottajille – ainakaan saman päivän aikana.

Tulkinnanvaikeuksia

Vuosina 1993–95 käytössä on ollut ainakin kolme kirjeenvaihtokirjaa: MPKKE (Esikunta), Perustutkinto-osasto ja Tuusulan osasto. Nämä kirjeenvaihtokirjat ovat löytäneet tiensä Maanpuolustuskorkeakoulun arkistotiloihin asti. Kirjeenvaihtokirjojen käsialoista voi päätellä, että merkintöjä ovat tehneet useat eri henkilöt. Näillä merkinnöillä on luonnollisia vaikutuksia kirjaa- mon työskentelyyn: oi sitä vanhojen käsialojen tulkittamisen riemua! Myös merkintöjen epätas- mallisuus vaikeuttaa tietopalvelutyötä. Asiakirjan otsikkona pelkkä ”Esittely” tai ”Tehtävään- määräys” ei kerro riittävästi. Tehtäväluokitusmerkinnät Db, Eb tai 2.2.3, 5.1.2 kertovat jo jotain, mikäli tuntee voimassa olleen luokittelun.

”Helpottavaa tietotekniikkaa”

Toimintatavat manuaalisen kirjeenvaihtokir- jan ajalta näyttävät periytyneen myös vuosina 1996–1997 käyttöön otettuun Esikuntajärjes- telmään (EJ). Järjestelmä oli atk-pohjainen, ja pilotoinnin jälkeen varsinainen tuotantokäyttö

Maanpuolustuskorkeakoulun osalta aloitettiin vuonna 1997. Teknisiä hankaluuksia sekä muu- tosvastarintaa esiintyi, joten asiakirjoja on pal- jon tältäkin ajalta vain paperisina. Haku näistä papereista ei edelleenkään ole helppoa. Otsikko ”Upseerin määrääminen” ei kerro, onko kysees- sä kapteeni M. M vai kenties eversti N. N. Ko- neelta luettavissa olevat asiakirjat alkavat yleistyä vasta vuodesta 1999 eteenpäin.

”

Tästä syystä penkomisen lopputulos jää toisinaan talvisia auringonsäteitä ohkaisemmaksi.

Arkistosihteerit Katja Jokinen & Sofia Ukkonen

Monimuotoisuuden keskellä

Tämän monimuotoisuuden keskeltä arkistosih- teerit toteuttavat tietopalvelua vanhemmasta ai- neistosta. Tuloksia ei välttämättä synny helposti tai nopeasti. Onpa niinkin ikävästi, ettei kaikkea taltioitavaksi tarkoitettua ole syystä tai toisesta koskaan arkistoon toimitettu. Tästä syystä pen- komisen lopputulos jää toisinaan talvisia auri- gonsäteitä ohkaisemmaksi. Malttia ainakin tar- vitaan, sekä arkistosihteereiltä että asiakkailta.

Etsivätoimisto Kirjaamo

Nykyinen asianhallintajärjestelmä PVAH ote- tiin käyttöön Maanpuolustuskorkeakoulus- sa 6.6.2006, jonka jälkeen järjestelmä oli käy- tössä kaikkialla puolustusvoimissa. Suurimpia muutoksia PVAH:ään siirtymisessä olivat Asi- arekisterin ja Asia-käsitteen ilmaantuminen sekä järjestelmän avoimuus. Esikuntajärjestelmän ai- kana näimme omat ja meille saapuneet asiakir- jat, mutta nyt voimme hakea käyttöoikeuksi- en sallimissa rajoissa kenen tahansa asiakirjoja.

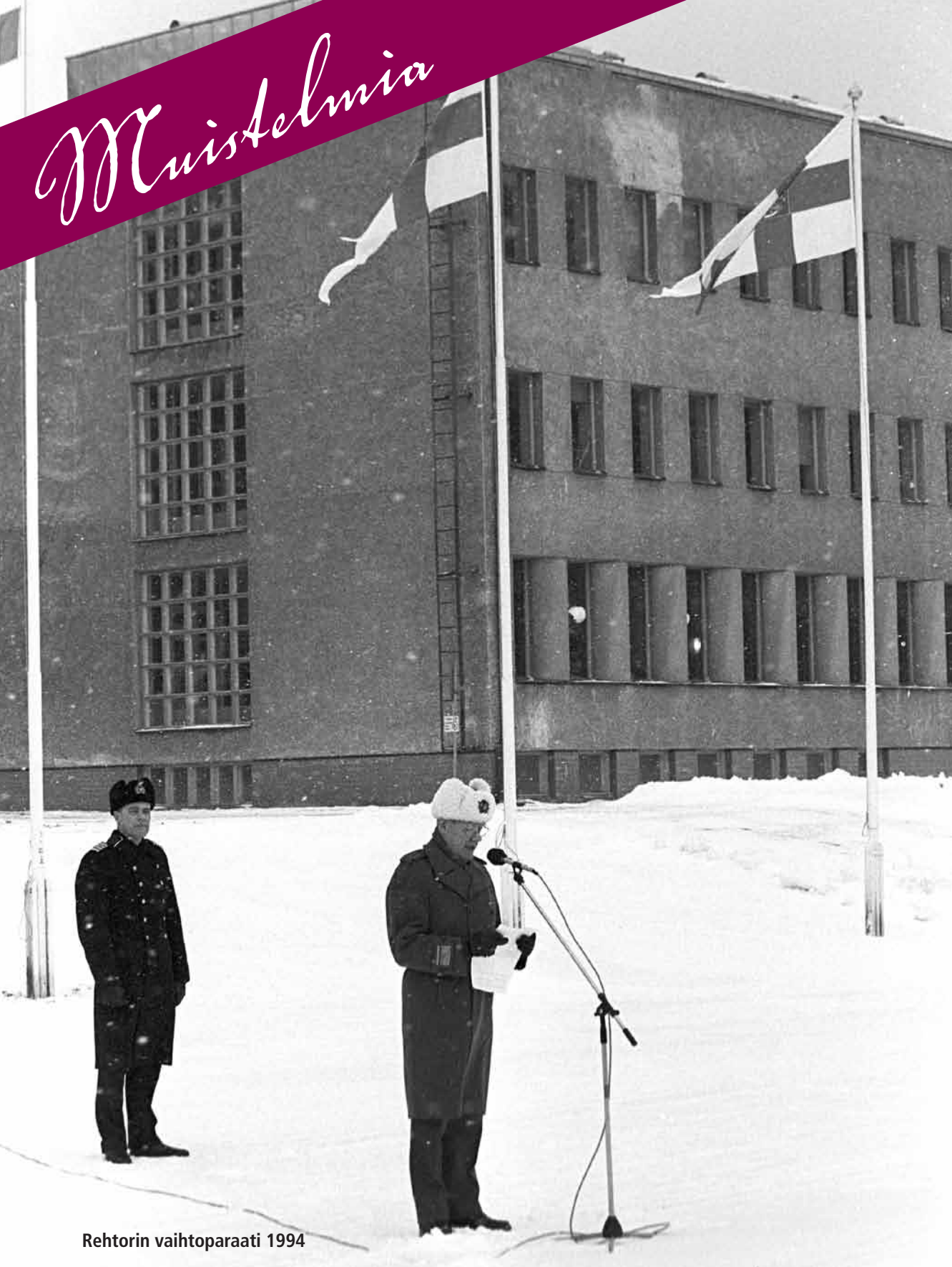
Kaikkea ei silti vieläkään viedä sähköiseen jär- jestelmään. Esimerkiksi työtodistuksia tai hake- muksia kadettikurssille ei sieltä löydy. Nykyisen asianhallintajärjestelmän myötä tietopalvelutyö uudemmassa aineistosta on huomattavasti aiem- paa helpompaa, vaikka tietokantoja onkin mel- koinen määrä selattavana. Sähköisen asianhallin- nan ansiosta kaikki järjestelmän käyttäjät voivat hakea tietoa myös itse omilta koneiltaan.

Koska sähköiset hakutoiminnot eivät aina ole kaikkein yksinkertaisimpia, ”Etsivätoimisto Kir- jaamo” palvelee mielellään virka-ajan puitteis- sa Santahaminan päärakennuksessa. Tervetuloa juttusillemme!

INFO

Tiesithän, että kirjaamo järjestää säännöllisin väliajoin PVAH-hakukoulutuksia, joista tiedotetaan erikseen. Älä jää yksin, vaan tule mukaan oppimaan!

Rehtorin vaihtoparaati 1994

Maanpuolustuskorkeakoulun ilmaveivi

Kun 1980-luvulla jälleen kerran Pääesikunnassa etsittiin keinoja henkilöstön tehokkaampaan käyttöön sekä samalla rahojen säästöön, iskettiin silmät myös upseerikoulutukseen. Jo aiempina vuosikymmeninä oli tutkittu sotakou-

lujen yhdistämisiä ja sijoittamisia ”saman katon alle”. Asiat eivät olleet edenneet. Eräänä voimakkaana syynä oli muun muassa arvovaltainen aselajitarkastajisto, joka ei voinut ajatellakaan, että juuri heidän aselajinsa upseerien opetus olisi siirretty johonkin yhteiseen oppilaitokseen. Mutta kun 1980-luvun lopulla Pääesikunta antoi Sotakorkeakoululle suunnittelutehtävän Sotakorkeakoulun, Kadettikoulun ja Taistelukoulun organisoimisesta yhdeksi sotilasoppilaitokseksi, alkoi muutos, joka on kestänyt näihin päiviin saakka.

Toimella haluttiin saada henkilöstö- ja rahasäästöjä. Kenraali **Häglund** oli mukana hankkeessa ja hän hyväksyi kampusalueeksi Santahaminan. Sotakorkeakoulu sai tehtäväkseen esittää uuden laitoksen organisaation, henkilöstötarpeen ja tulevat säästöt sekä tilatarpeet. Uudistuksen tuossa vaiheessa ei vielä puhuttu tulevan laitoksen opetuksellisesta sisällöstä tai tasovaatimuksista.

Niinpä muistan ensimmäisen organisaatioversion lähteneen siitä, että tehdään laitokselle yksi esikunta, jonka alaisiksi tulisivat Sotakorkeakoulu, Kadettikoulu ja Taistelukoulu sellaisinaan esikuntineen ja opettajineen. Jonkinlainen Sotakorkeakoulurunkoinen yhteisesikunta johtaisi koko orkesteria. Tämä ei tietysti saanut Pääesikunnassa hyväksyntää, koska säästöt olisivat olleet kyseenalaisia.

Seuraava vaihe oli ratkaiseva. Sotakorkeakoulussa päädyttiin malliin, jonka mukaan on vain yksi esikunta, yksi opettajakunta ja eri asteiden opiskelijat. Näytti siltä, että tällä järjestelyllä pitäisi tulla myös materiaalisia säästöjä. Tämä vaihe oli suunnittelun kannalta keskeinen. Useimmat tavoitteet oli mahdollista sitoa ratkaisuun. Opetuksen tasoa voitiin nostaa ja yhtenäistää. Rahaa säästyisi. Oli myös mahdollista sitoa aiemmin väitelleitä upseereja opettajakuntaan. Jos siis upseereiden ope-

tuksen taso nousisi selvästi, se olisi myös vahva tekijä upseeriston palkkauskysymyksissä. Tässä vaiheessa 1980-luvun lopulla nousi esiin myös synnyvän opetuslaitoksen status eli asema muihin korkeakouluihin nähden. Tästä muodostui uudistuksen keskeisin sisältö. Tiedekorkeakoulu asetettiin yksimielisesti tavoitteeksi huolimatta siitä, että valtionhallinnossa oli ihmisiä, joille ammattikorkeakoulun taso olisi riittänyt.

Uudistus edellytti opetuksen tason nostoa ”professoritasoiseksi” ja opintoaikojen järjestelyä siten, että opintoviikot täyttyisivät. Kokoonpanokaavioihin merkittiin jo 1980-luvun lopulla Maanpuolustuskorkeakoulu. Olipa eräissä suunnittelupapereissa jo sana Maanpuolustusyliopistokin. Sitä kuitenkin kauhisteltiin Pääesikunnassa. Maanpuolustuskorkeakoulun asema puolustusvoimien organisaatiossa nähtiin myös suoraan komentajan alaisena. Tätä esitettiin, ja se toteutui parinkymmenen vuoden viiveellä yhdessä lakiuudistuksen kanssa. Herrain myllyt jauhavat joskus hitaasti, mutta arvokkaan varmasti!

Upseerikoulutuksen uudistus kulki rintarinnan 1980-luvun yleispoliittisen kuohunnan ja talouslaman kanssa. Sillä oli kuitenkin oma riippumaton tiensä. Ajankohta muutokselle oli historiallisen hyvä – kenties viimehetki vuosikymmeniin. Tuskin olisi luultavaa, että esimerkiksi tänä päivänä olisi mahdollista supistusten ja säästöjen sijasta saada uusi kalliimpi ja korkeampitasoinen laitos pystyyn. Maanpuolustuskorkeakoulu ei ole yhden ihmisen luomus. Se on pitkän kehityksen tulos. Vaikka liikkeellelähtö oli Pääesikunnan osalta vahvasti taloudellis-materialistinen, sieltä löytyi suopeutta myös laajaan sisällölliseen uudistukseen. Myös ulkopuoliset tukivat hanketta. Niinpä yliopistolaitos tuki hanketta alusta alkaen. Upseeriliitto tuki hanketta jo oman toimenkuvansa vuoksi.

No, missä on se ”ilmaveivi” on? Siinä, että taloudellisesti syvimmän tähänastisen laman aikana saatiin Maanpuolustuskorkeakoulu, joka tuottaa korkeatasoisia upseereita kotimaahan ja lukuisiin kansainvälisiin tehtäviin.

Kenraalimajuri Antero Karvinen
Rehtori 1993–1994

Muutosvastarinta yllätti

Yksi urani hienoimmista hetkistä osui Maanpuolustuskorkeakoulun perustamisajan kohtaan. Tehtävä oli haasteellinen. Selvää oli myös, että asia nostatti tunteita monella tasolla. Melkein kaikki opettajavoimat valjastettiin.

Työryhmiä perustettiin, ja oman työryhmäni vastuulla oli aluksi henkilöstön sijoittaminen ja tilajärjestelyt. Tulokoon mainituksi, että ryhmään kuului nykyään varsin korkeissa asemissa olevia upseeritovereita, kuten kenraaliluutnantti **Peltonen** ja kenraalimajuri **Tynkkynen**.

Toimin myös johtoryhmän sihteerinä, jolloin organisaation luominen luiskahti ikään kuin vahingossa vastuulleni. Muutosvastarinta oli häkellyttävää. Esimerkiksi Kadettikoulun johtoryhmän jäsenet jättivät loppuvaiheessa saapumatta kokouksiin. Pääesikunnassa perustamisesta annetut perustamisen jatkokäskyt vain lyhenivät niin pituudeltaan kuin aikamääriltäänkin. Varsinainen johtoryhmä supistui loppumetreillä laajasta todella pieneen käsittäen Sotakorkeakoulun johtajan, tutkimusjohtajan ja minut sihteerinä. Apuna oli lisäksi todellinen taituri, silloinen majuri **Markku Koli** (myöhemmin Pääesikunnan päällikkö), jolla oli tietokone, ohjelmat ja kyky. Tehtävänäni oli kiikuttaa luonnosesitykset Pääesikuntaan ensin komentopäällikölle ja hänen kanssaan yhdessä yleisesikunnan päällikölle ja lopulta pääesikunnan päällikölle.

Näin Sotakorkeakoulu sai tehtyä lopullisen esityksen, joka sitten myös hyväksyttiin. Perustettiin Maanpuolustuskorkeakoulu, jossa tutkinto-osastot ja ainelaitokset muodostivat

tunnetulla tavalla matriisiorganisaation. Aikaisemmat sotakoulut lakkasivat perinteisinä organisaatioina olemasta. Se oli kova paikka monelle. Esimerkiksi asetukseen Maanpuolustuskorkeakoulusta saatiin muistini mukaan su-
luissa kirjoitettua ”perustutkinto-osasto” sanan perään kadettikoulu. Sekin kirjoitettiin vielä pienellä alkukirjaimella.

Mieltä pahoittava tekijä oli myös henkilöstön sijoittamissuunnitelma: Santahaminan kampus ja sen tilan ahtaus. Alkuvaiheessa siitä kärsivät kaikki. Eniten kävi sääliksi Taistelukoulun henkilöstöä. Tuusulassa oli ollut juhlatilat – johtajalla erityisesti. Nyt hänelle etsittiin kuvainnollisesti pulpettia kirjaston käytävälle. Hänestä oli tuleva Maanpuolustuskorkeakoulun Koulutustaidon laitoksen johtaja.

Muutenkin kaikkien kolmen koulun mahdolluttaminen silloisen Kadettikoulun tiloihin tuntui silloin epätoivoiselta. Rakennukset olivat huonossa kunnossa. Esimerkiksi kurssirakennuksessa oli varuskuntasairaala. Kadetit harrasivat tuolloin maratonia ja painonnostoa. Oleskeluauulat lemahtivat hielle, eikä silmälasipäisiä lukumiehiä näkynyt missään. Kadettien tuvat kuuluivat yksityiselämään. Tarkastuskäynnille ei saanut mennä. Jos oven väkisin pyysi sellaisen yhteydessä auki, mieleen tuli lähinnä autohallengin toimistonäkymä asiaankuuluvine kuvineen.

Kaikesta on selviydytty, ja kun myöhemmin viiden vuoden kuluttua edellisestä palasin Maanpuolustuskorkeakouluun perustamaan täydennyskoulutusosastoa, kaikki näytti upealta. Kampus oli muodostettu. Kun nykyään saan silloin tällöin kutsun vieraila paikan päällä, ei voi kuin tuntea myötäilypeyttä siitä, mihin on tultu ja mitä on vielä edessäpäin.

*Eversti Hannu Saarnilahti
Hallintojohtaja 1993*

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita valokuvia – minullako?

Maanpuolustuskorkeakoulun 20-vuotishistoriikki julkaistaan syksyllä 2013. Kirjan kuvittaminen on parhaillaan käynnissä.

Onko juuri Sinulla kulttuurihistoriallisesti arvokasta materiaalia, eli tekemistä, toimintaa ja arkea tai juhlaa kuvaavia valokuvia Maanpuolustuskorkeakoulun historiasta 1990–2010-luvuilta? Onko albumissasi virallisten ryhmäkuvien sijaan yksityisten kuvaajien ikuistamia hetkiä mustavalko- tai väriformaatissa?

Erityisesti etsitään yleisesikuntaupseeri- ja esiupseerikurssien sekä kadettikurssien kuvia vuosilta 1993–2012. Kyseisenä aikajaksena järjestetyt täydennyskoulutuskurssit (vast.) sekä kaikki aselaji- ja puolustushaarakoulut kaipaavat lisää kuvitusta osakseen. Myös aiemmat kuvat Sotakorkeakoulun ja Taistelukoulun ajalta ovat tervetulleita kirjan kuvitukseksi.

Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio pääsääntöisesti kirjapalkintoina, mutta suurissa lahjoituserissä myös muut korvausmuodot ovat mahdollisia.

Ota yhteyttä 10.2.2013 mennessä Maanpuolustuskorkeakoulun viestintään osoitteeseen aki.aunala@mil.fi (puhelimitse 0299530119) ja kirjaa itsesi osaksi Maanpuolustuskorkeakoulun historiaa.

Sulautuva opetus haastaa opettajan ja oppilaan

Sotilasoppilaitosten opettajat ja koulutussuunnittelijat kokoontuivat 14.–15.11.2012 kolmatta kertaa Tuusulaan Maanpuolustuskorkeakoulun Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskukseen Opetuksen hyvät käytänteet -seminaariin. Tällä kertaa seminaarissa pohdittiin sulautuvaa opetusta.

Seminaarin johtaja, Maanpuolustuskorkeakoulun vararehtori, eversti **Max Sjöblom** totesi avauspuheenvuorossaan seminaarin pureutuvan monestakin syystä ajankohtaiseen aiheeseen.

– Opetukseen käytettävissä olevat resurssit vähenevät entisestään, ja on nähtävissä, että opetus joudutaan järjestämään uusista lähtökohdista. Uudenlaista opetusosaamista todella tarvitaan. Meillä henkilökunnan opetuksesta vastaavilla pitäisi olla valmiudet tämän asian eteenpäin viemiseksi ja kyky siirtää osaaminen meidän opiskelijoillemme, jotka pystyvät hyödyntämään sitä asevelvollisten kouluttamisessa. Yhtenä käyttökelpoisena ratkaisuna on sulautuva opetus ja osana sitä verkkoihin tukeutuva opetus.

Yhteiskunnan, puolustusvoimien ja ylipäätään koululaitoksen suuret muutokset myös edellyttävät menetelmien jatkuvaa kehittämistä.

– Opiskelijat ovat tottuneet opiskelemaan erilaissa oppimisympäristöissä ja omaavat valmiudet erilaisiin opetusmenetelmiin kuin vaikka minun ikäpolveni. Verkon ja sosiaalisen median käyttö on luonnollinen tapa informaation hakemiseen, opetukseen ja oppimiseen. Myös meillä pitää olla valmiudet ja kyky tarttua tähän haasteeseen, Sjöblom tähdentää.

Kapteeni **Jari Virtanen** Raja- ja merivartiokoulusta on ollut laatimassa oppilaitoksensa vuonna 2008 julkaistua pedagogista strategiaa. Strategiaan on kirjattu, että opetuksen periaatteena on sulautuva opetus, mutta käytännössä termiä ei ole avattu sisäisissä tilaisuuksissa.

– Seminaari on tuonut enemmänkin uskonvahvistusta sille, että olemme oikealla tiellä. Varsinaisia uusia ajatuksia ei kuitenkaan ole syntynyt. Opetuksen hyvissä käytänteissä meilläkin saattaisi olla jotain annettavaa, toteaa Virtanen.

Verkostoitumista seminaarissa

Yhteistyötä siviilioppilaitosten kanssa

Verkkopedagogiikan asiantuntija **Taina Joutsenvirta** Helsingin yliopistosta avasi seminaarivälle sulautuvan opetuksen (blended learning) hyödyntämistä opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Lähtökohtana sulautuvassa opetuksessa on hyödyntää suunnitelmallisesti vuorovaikutteisia opetuksen menetelmiä aktivoivissa opetuksen ratkaisuissa. Opetuksessa perinteinen lähi- ja verkko-opetus sulautuvat yhteen hyödyntäen erilaisia työskentelytapoja, kuten pienryhmätyöskentelyä kasvokkain ja verkossa, vertaisvuorovaikutusta ja -arviointia, verkkolu-

entoja sekä itsenäistä ja yhteisöllistä tiedon tuottamista.

Seminaarissa oli osallistujia myös siviilioppilaitoksista, kuten rahoituksen lehtori **Esa Aula** Laurea-ammattikorkeakoulusta. Aulan mukaan yksityisissä siviilioppilaitoksissa pohditaan samoja kysymyksiä kuin sotilasoppilaitoksissakin. Oppilaitosten tehtävänä on valmistaa opiskelijansa vastaamaan työelämän haasteisiin mahdollisimman hyvin.

– Verkko-opetusta hyödynnetään meillä kaikessa opetuksessa, mutta se on vain yksi väline muiden joukossa. Hyvä opettaja soveltaakin eri

Yliluutnantti Jari Kivelä

Seminaarin ensikertalaiset, koulutussuunnittelija **Eini Ström** Utin Jääkärirykmentin Helikopteripataljoonasta, majuri **Ari Lehmuslehti** Pääesikunnasta ja yliluutnantti **Jari Kivelä** Hämeen Rykmentistä totesivat sulautuvan opetuksen termin olleen vieras, vaikka sisältö olikin tutumpi. Verkkoitettu monimuoto-opetus on sinällään sisältänyt jo paljon sulautuvaa opetusta, mutta seminaari toi uusia oivalluksia ja ideoita entistä sulautuneempien opetusmenetelmien hyödyntämiseksi.

– Tällaiselle vuosittain järjestettävälle seminaarille on tarve osana laadunvarmistusta, yhteistä tilannekuvaa ja hiljaisen tiedon jakamista. Yksittäiset ihmiset ovat tehneet kekseliäästi erittäin hyviä asioita nykytekniikan hyödyntämiseksi, ja tämän tiedon jakamiseksi seminaari on tarpeellinen. Osallistujia on niin laajasti, että tieto menee varmasti käytäntöön. Omaan ohjausryhmätyöskentelyynkin tuli ajatuksia, jotka toivottavasti pikkuhiljaa muuttuvat käytännöksi, pohdiskelee Lehmuslehti.

Ilmasotakoulun tutkimuspäällikkö **Riitta Penttinen** korostaa kasvatustieteellisen näkemyksen, pedagogisten perusteiden ja käsitteiden määrittelyn tärkeyttä. Ilmasotakoulussa suurin osa opetuksesta tukeutuu monimuotoiseen oppimiseen eri menetelmiä hyödyntäen. Upseerien urakierto on haaste opetuksen ke-

hittämiseksi, mutta Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu toimivat hyvänä tukena.

– Seminaarissa oli mukava kuulla pohjoismaisesta yhteistyöstä. Itsekin teemme kansainvälistä yhteistyötä jonkin verran. Sotatekniikan laitoksen sovellus Wikipedian käyttämisestä opetuksessa oli mielenkiintoinen, ja se pitäisi ottaa laajemminkin käyttöön ainakin julkisen tiedon osalta heti, kun tietojärjestelmät sen sallivat, Penttinen kiteyttää seminaarin annin omalta osaltaan.

Simulaattoriharjoittelusta oppia

Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen väki osallistui seminaariin ensimmäistä kertaa. Kapteeniluutnantti **Ilkka Tohmo** ja kurssin johtaja **Merja Pohjus** pitivät seminaaria uusia ajatuksia herättävänä ja opetuksen tilannetiedon päivittämistä tärkeänä asiana. Monimuoto-opetusta käytetään nyt lähinnä kielikursseissa, mutta muidenkin kurssien kohdalla on pohdittu ennakotehtävien antamista ja materiaalin jakamista jo etukäteen.

– Esimerkiksi YK:n sotilasasiantuntijakoulutus on etupäässä lähiopetusta ja todellisia tilanteita simuloivia käytännön harjoitteita. Normaalin virkatyön ohella ennakotehtävien tekeminen on usein haasteellista. Tulevaisuus tuo varmasti haasteita, mutta avaa samalla meille

Kysymysten äärellä

mahdollisuuksia varsinkin pitkällä aikavälillä. Meidän vahvasta kurssiosaamisesta löytyy ta-kuulla hyviä käytänteitä ammennettavaksi niin kadettien opetuksessa kuin täydennyskoulutussessakin, Tohmo lisää.

Myös Lääkintäkoulun apulaisjohtaja, majuri **Markku Koski** Sotilaslääketieteen keskukselta oli seminaarissa mukana ensimmäistä kertaa.

– Tarpeellinen ja hyödyllinen seminaari antaa näkemyksiä ja ajatuksia siitä, miten voimme jatkaa koulutuksen kehittämistä. Lääkintäsimulaattoreiden myötä meillä on paljon monimuoto-opetusta. Aina tulee kuitenkin uusia ideoita. Me voisimme ehkä jakaa vielä enemmän oppia simulaattorikoulutuksesta ja erityisempien ryhmien kouluttamisesta, Koski miettii.

Lääkintäkoulun opetuslihoitaja **Johanna Törmä** osallistui seminaariin useammassakin roolissa, sillä seminaari oli myös osa Sotilasopetuslaitosten opettajien opintokokonaisuuden (SLOK, 12 op) opintoja. Seminaarin toisena päivänä Törmä esitteli opintoryhmänsä kanssa lääkintähenkilöstön varokurssin toteutusta yhtenä sulautuvan opetuksen menetelmänä.

– Vaikka seminaaria on hieman hankala erottaa opinnoista, on se kuitenkin syventänyt sulautuvan opetuksen käytäntöjä. Sain aika monta ahaa-elämystä ja hyviä kultajyväsiä omaan työhön vietäväksi, Törmä iloitsee.

Verkostoituminen parasta antia

Kapteeni **Christian Perheentupa** Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitokselta piti seminaarin esityksistä, mutta parasta antia oli kuitenkin epävirallinen ajatusten vaihto eri puolilla Suomea työskentelevien kollegoiden kanssa. Kaikki seminaariin osallistuneet tuntuivat olevan asiasta samaa mieltä: seminaari on erinomainen mahdollisuus verkostoitumiseen.

– Seminaarissa tuli hyvin esille, että ei pidä mennä väline edellä, vaan ensin tulee miettiä pedagoginen puoli ja vasta sitten pohtia löytyykö pedagogiseen ongelmaan vastaus verkko-opetuksesta. Kannustan yhteistyöhön eri ainelaitosten ja oppilaitosten kanssa. Usein pohtimalla asiaa toiselta kantilta löytyy se toimivin ratkaisu omaankin ongelmaan. Sulautuva opetus on ihan yhtä mahdollista isoissa ryhmissä kuin pienissäkin. Isot opiskelijamäärät nimenomaan pakottavat opettajan kehittämään uusia ratkaisuja. Palautteen määrä ja laatu on isoin haaste isojen joukkojen kanssa. Oppiminen pitää olla keskiössä, jotta voidaan antaa palautetta, ja opettajan pitää pystyä kehittämään omaa opetustaan tenttien tai muiden mittareiden perusteella.

Positiivisen palautteen kannustamana Opetuksen hyvät käytänteet –seminaari saa jatkoa myös vuonna 2013.

20 vuotta keväisiä tapahtumia

Tammikuu 1993

Maanpuolustuskorkeakoulu perustetaan

Maanpuolustuskorkeakoulu perustettiin 1.1.1993 yhdistämällä aiemmin itsenäisinä sotilasopetuslaitoksina toimineet Kadettikoulu, Taistelukoulu ja Sotakorkeakoulu Maanpuolustuskorkeakouluksi. Korkeakoulun vuosipäivä on 14. tammikuuta, jolloin vuonna 1993 pidettiin Maanpuolustuskorkeakoulun juhlalliset avajaiset tasavallan presidentti **Mauno Koiviston** ja hänen puolisonsa **Tellervo Koiviston** läsnä ollessa.

Tammikuu 2006

Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus liitetään korkeakouluun

Yhdistämisen tavoitteena oli vastata tutkinto-opetuksen, tutkimuksen ja täydennyskoulutuksen haasteisiin, kohdentaa resurssit tarkoituksenmukaisella tavalla sekä luoda edellytykset puolustusvoimien kannalta keskeisten toimintojen edelleen kehittämiselle.

Helmikuu 1994

Ritaritalo valmistuu

Maaliskuu 1995

Tupakointi korkeakoulun sisätiloissa loppuu

Tupakointi korkeakoulun sisätiloissa loppui tupakkalain muutoksesta johtuen rehtorin päätöksellä 1.3.1995. Perusteluissa todettiin muun muassa, että jos tupakkahuoneita rakennettaisiin, olisi niitä rakennettava tasapuolisuuden nimissä lähes jokaiseen rakennukseen, jolloin kustannukset olisivat kohonneet jopa yli 0,5 miljoonan markan.

Tammikuu

Helmikuu

Tammikuu 2000

Maanpuolustuskorkeakoulu yliopistojen rehtorien neuvoston jäseneksi

Helmikuu 2011

Maanpuolustuskorkeakoulu läpäisi korkeakoulujen laatuauditoinnin

Korkeakoulujen arviointineuvosto päätti kokouksessaan 24.2.2011, että Maanpuolustuskorkeakoulu täyttää laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuudelle ja perustehtävien laadunvarmistukselle asetetut kriteerit. Auditointi on voimassa kuusi vuotta.

Maaliskuu

Maaliskuu 2012

Mohlin ensimmäiseksi ulkomaalaiseksi sotatieteiden tohtoriksi

Komentaja **Marcus Mohlin** on ensimmäinen ulkomaalainen, joka on väitellyt Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden tohtoriksi. Väitöstilaisuudessa vastaväittäjänä toimi professori **Anna Leander** Copenhagen Business Schoolista ja kustoksena professori **Pekka Sivonen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Huhtikuu 1995

Maanpuolustuskorkeakoulun lippu vihittään

Maanpuolustuskorkeakoulun lipunnaulaustilaisuus pidettiin Santahaminassa korkeakoulun kaksivuotisen toiminnan vuosipäivänä tammikuussa 1995. Ensimmäisen naulan löi jalkaväen kenraali Adolf Ehrnrooth edustaen sodan käyneitä aktiiviupseereita. Tasavallan presidentti vihki Maanpuolustuskorkeakoulun lipun 28.4.1995.

Huhtikuu 1999

Ensimmäinen professorien virkaanastujaisilaisuus

Toukokuu 2000

Viron ylimmän johdon erikoiskurssi valmistuu

Maanpuolustuskorkeakoulun järjestämän toisen erikoiskurssin osallistujat olivat Viron puolustusvoimien ylintä johtoa. Kurssi valmistui toukokuussa 2000. Kurssilla lisättiin heidän valmiuksiaan puolustusvoimien johtamisessa ja kehittämisessä antamalla heille yleisesikuntaupseeri- ja sitä ylempien kurssien tasoista opetusta.

Kesäkuu 1994

Hevosista luovutaan

Maanpuolustuskorkeakoulun tallitoimintojen päättyessä hevosia huuto-kaupattiin yli kymmenen. Hevosten lähtöhinta oli noin 6 500 mk. Hevoset *Jasmin* ja *Nekon* luovutettiin poliisitalliin, jossa ne olivat edelleen kadettien ratsastettavissa.

Kesäkuu 2003

Ensimmäinen sotatieteiden tohtorin väitöstilaisuus

Ensimmäisenä sotatieteiden tohtoriksi väitteli komentaja (evp) Aarni Lehti kesäkuussa 2003. Hänen väitöskirjansa aiheena oli ”Baltian kuvernementtien ja Suomen merkitys Venäjän keisarikunnalle v. 1856–1914”.

Huhtikuu

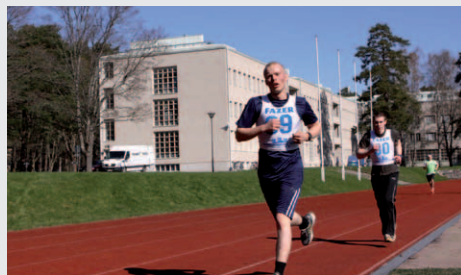
Toukokuu

Kesäkuu

Huhtikuu 2009

Sotatieteiden maisterit valmistuvat

92. Kadettikurssin ja 75. Merikadettikurssin sotatieteiden maisterit ylennettiin ylikuulanteiksi Presidentinlinnassa huhtikuussa 2009.

Maanpuolustuskorkeakoulun pääsykokeet ovat lähestyvän kesän selvä merkki.

Kesäkuu 2010

Esiupseerikurssi 62 päättyi

Kesäkuussa 2010 esiupseerikurssin kurssitodistuksen sai 94 opiskelijaa, joista kaksi oli virolaisia. Kurssin merkittävimpiä tapahtumia olivat Combined Joint Staff Exercise 2010, sotahistorian opintomatka Karjalan kannakselle ja Esikunta- ja johtamisharjoitus.

Suomen ryhdikkäin yliopisto

Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistut suoraan johtotehtäviin. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen upseerina voit työskennellä erilaisissa ja monipuolisissa tehtävissä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

► www.upseeriksi.fi

